MECLİS AÇILIYOR

akis

HAFTALIK AKTÜALİTE DERGİSİ

SAYI: 3

a k i s d e n

Size

AKİS'İN bu sayın piyasaya verildikten iki gün sonra Üniversiteler yeni ders yılına girmiş olacaklardır. Bizim memlekette. Üniversite gençliğinin yıllaryılı çözülmemiş bîr yığın sorunu vardır ve her yeni donemde, cafcaflı nutuklarla; gençlerin ağzına bir parmak bal sürülür ve geçilir.

Çözüm bekleyen sorunlar ortasında bunalmış olan bu Gençlik, 27 Mayıs İhtilâlinden sonra kıpırdanmağa, sesini duyuracak yollar aramağa koyulmuştur. Bu kıpırdanışlar iyi kanalize edilmezse, bir anarşi ortamı doğması işten bile değildir.

1967 -1968 ders dönemine de Gençlik gene, çoğunlukla karamsar bir hava içinde giriyor. Üniversiteye girebilme ümidiyle fakültelerin eşiğini aşındıran binlerce genç, kontenjan duvarını aşamamanın burukluğu içindedir. Bu yüzden, bu haftaki kapak konumuz, "Gençliğin sorunları"na ayrıldı. Bu sorunları çözme durumunda olan Milli Eğitim Bakam İlhami Ertem'e ise, elbette ki objektifimiz çevrikti. Ertem, işe, iyi niyetle ve heyecanla sarılmışa benzemektedir. AKİS muhabirleri bu hafta, Ertem'in görüşlerinin yanısıra, Gençliğin ezelî sorunlarına da parmak basmaktadırlar.

Parlâmento. 1 kasım günü yeni çalışma dönemine başlıyacaktır. Repertuvarda bir trajedinin mi, yoksa bir komedinin mi yer alacağı pek çok kimsenin merak konusudur. Eğer bu dönemde Parlâmento, kısır çekişmeleri bir kenara itip, memleketin gerçek sorunlarına eğitebilmek imkânını yaratırsa, sanırım ki bundan, öncelikle rejim fayda görecektir. Bu hafta, açılacak Meclis ve gemi azıya almış görünen İktidar karşısında, takt hazırlığı ile meşgul Muhalefeti anlatmaktayız.

Beklenen, yorgan gitmeden kavganın bitmesidir.

Saygılarımla

İ Ç İ N D E K İ L E R

Bütün Türkiye' de bomba gibi patlayacak
yeni yazı serisi
1925 Kürt İsyanı
ve
Şeyh Sait
Bir AKİS ekibi Genel Kurmayın Harp Tarihi arşivlerini tararken bir başka AKİS ekibi isyan bölgesinde tetkikler yapıyor, o devri yaşayanlarla ve bugün söz sahibi olanlarla konuşuyordu
...ve
bir üçüncü ekip...
o isyanı bastıran Cumhuriyet Hükümetinin Başkanı
İSMET İNÖNÜ' nün açıklamalarını dinliyordu.
ŞİMDİYE KADAR HİÇ BİR YAZI SERİSİ BÖYLESİNE TİTİZLİKLE HAZIRLANMAMIŞTIR
GELECEK HAFTA
akis 'TE

(Mahkeme eliyle aldığımız tekzib)

EVET yolsuzluklara karşıyız!

Derginizin 2.9.1967 tarihli 689 sayılı nüshasının 5 inci sahifesinde Metin Toker imzası altında yayımlanan, "A.P. yolsuzluklara karşıymış!" başlıklı yazıda; A.P. içinde bir takım yolsuzluklar olduğu iddia edilmekte, porselen ve zeytinyağı olayları yolsuzluklara örnek olarak gösterilmektedir.

Bu yazı ile açıklanan görüş, yanlış ve hatalı temellere dayanmakta, verilen Örneklerin sunuş şekli gerçeğe uymamakta, örnekleri verilen yolsuzluklar ile ne A.P. nin ve ne de Hükümetin en ufak bir ilişkisi bulunmamaktadır.

Porselen işinde, memlekette turistik tesisler kurarak işletmek için gerekli izinleri alan bir firma, maun fiyatını düşük göstermek suretiyle, verilen izinde yazılı kıymetten daha fazla kıymette porselen ithâl etme teşebbüsünde bulunmuş, ihbar üzerine hadiseye el konulmuş, suçluları adlî makamlara teslim edilmiş, yabancı sermaye izni iptal olunmuş, yapılan tahkikat sonucunda, izni veren organların bir suçu bulunmadığı da anlaşılmıştır.

Zeytinyağı olayında ise, bir firma, İtalya'ya madenî yağ ile karışık zeytinyağı ihraç etmiş, mağşuş olduğu iddiası ile alıcı firma malı geri çevirmiş, olay öğrenilir öğrenilmez, Bakanlık Teşkilâtınca ve Müfettişlerince hadiseye el konulmuş, yapılan tahkikat sonucunda tanzim olunan, 14.8.1967 tarihli 5 saydı müfettiş raporu İzmir Cumhuriyet Savcılığına tevdi edilmiş ve sanıklar hakkında İzmir Ağır Ceza Mahkemesinde dava açılmak suretiyle konu adalete İntikal ettirilmiştir.

Kamu oyuna, zamanında, ayrıntılı bir şekilde açıklandığı gibi, Hükümet, her iki olaya da gereken önemi vermiş, titizlik göstererek, zamanında işe el koymuş ve gereğini kısa bir süre içinde yaparak, sanıkları hâkim önüne getirmiştir. Bundan sonraki safha, tamamen adalet makamlarım ilgilendirmektedir.

Yazı sahibi yapılanları hiç bilmiyormuş gibi yazısında, Hükümeti, yolsuzlukları himaye ile itham etmekte ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının, kişi dokunulmazlığını hükme bağlayan 14 üncü maddesini de bilmemezlikten gelerek "Porselen hikâyesinin sanıkları ellerini, kollarını sallıyarak dolaşıyorlar.", "Zeytinyağcılar belki hala zeytinyağı karıştırıyorlar." diyerek kamu oyunun düşüncelerini çelmeğe yeltenmektedir.

Ayrıca, "Üstelik, AP. İktidarı da, yolsuzluklarla ciddî şekilde mücadeleye niyetli bir iktidar intibaını hiç. ama hiç vermemektedir." diyen yazar, acaba Hükümetin daha ne yapmasını istiyor? Anayasayı hiçe sayarak, kaza mercileri yetkisi ve hükümleri dışında sanıkların nasıl cezalandırılmasını arzuluyor?

Bu arada, yazarın, kaleme aldığı yazıda, ortaya attığı faraziye ile gösterilen Örnekler arasındaki ilişkisizliğe de değinmek isterim.

Yazar; yolsuzlukların, AP. nin partizanca davranışından ve parti ileri gelenlerine bir nüfuz tanıma sistemini uygulamasından ileri geldiğini iddia ediyor, porselen ile zeytinyağı olaylarım örnek göstererek iddiasını ispat etmeğe çalışıyor. AP. İktidarı, partizanca bir davranışta bulunmuş ve parti ileri gelenlerine nüfuz tanımış da, porselen ve zeytinyağı yolsuzlukları bu nedenle mi doğmuştur? Yoksa, bu yolsuzluklarda AP. iktidarının bir dahil mi olmuştur? Asla, olaylar böyle bir tutumun mevcudiyetini değil ispat etme; hatıra getirebilecek bir nitelik dahi taşımıyor.

Bir veya bir kaç kişinin yaptıklarım, AP. ye ve Hükümete maletmek ve onları suçlamak yanlış, maksatlı ve kötü bir zannın ifadesi olur.

Evet, sayın Yazar, Hükümetin bir üyesi olarak, partinin ve Hükümetin her türlü yolsuzluğa karşı olduğunu bir kere daha ve kesinlikle ifade etmek isterim.

Ticaret Bakanı
Ahmet Türkel

MEZAR BEĞENMEYEN ÖLÜLER

HASAN DİNÇER
Aşağı tükürsen sakal...

Bir süredenberi Türkiye'deki gazete okuyucuları, hele çeşitli gazeteleri okuyorlarsa, bir konu üzerinde yazılanlar karşısında şunu düşünmektedirler: Bugünkü bu haberle acaba kim kime ne kazık atmakta?

Çünkü halen İmralı'da bulunan üç ölünün, Adnan Menderes, Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan'ın cenazesi meselesi, son safhasında bir "siyaset oyunu" olmaktan da çıktı ve "karalama oyunu" haline geldi. Bilhassa AP içindeki türlü . çeşitli kliklerin hepsi, bu oyunla, rakip klikler mensuplarını "kötü durum"a düşürme fırsatını kaçırmamaktadırlar. Oyunun bir kurbanı Adalet Bakanı Hasan Dinçer iken buna İçişleri Bakanı Dr. Faruk Sükan da karıştı. Sağcı bir gazetenin ciddi ciddi bildirdiğine göre, Demirel İstanbul'a Sükan'ı, İsmet İnönü'yle konuşup cenazeler konusunda iznini alsın diye göndermişti. Bundan sonra, **adı** politika edebiyatına Zehir Hafiye olarak geçmiş bulunan İçişleri Bakanının şanına lâyık bir polis romanı tafsilâtı, bütün teferruatıyla veriliyordu.

Havanın kararmak üzere olduğu bir saat.. Tarabya'ya beyaz bir motor yanaşıyor. Kısaca boylu, toplu. gözleri parlayan bir **adam** motöre biniyor. Herkesin sandığı, adamın Boğaz'da bir gezinti yapacağı. Fakat, hayır! Hadiseyi izleyenler böylece atlatıldıktan sonra motorun istikameti değiştiriliyor. Ver elini, Heybeli! Orada bir araba, Dr. Sükan'ı -esrarengiz tavırlı adam odur- İsmet İnönü'nün evine götürüyor. Sükan, Demirel'in ricasını arzediyor. İnönü lûtufkârdır:

"— Peki! Müsaade ettim.." diyor.

Gazete bu kadarla da yetinmemiştir. "Hadise İnönü'nün evindeki bir yetkili tarafından teyit edilmiştir" ilâvesini yapmıştır.

Halbuki o sırada, İnönü'nün evi kapanmıştı ve İnönü'ler, Ankara'ya dönmek üzere Taşlık'a inmişlerdi.

Haberi okuduğunda şaşıran bir başkası, Dr. Faruk Sükan'ın kendisi oldu. İsmet Paşa'ya gitmek bir yana, Muhalefet lideriyle uzak yakın bir teması dahi olmamıştı. Gerçi İstanbul'a gidişi cenazelerle ilgiliydi ama, İçişleri Bakanı kara kara, nasıl bir tedbir alınabileceğini tesbit için gitmişti.

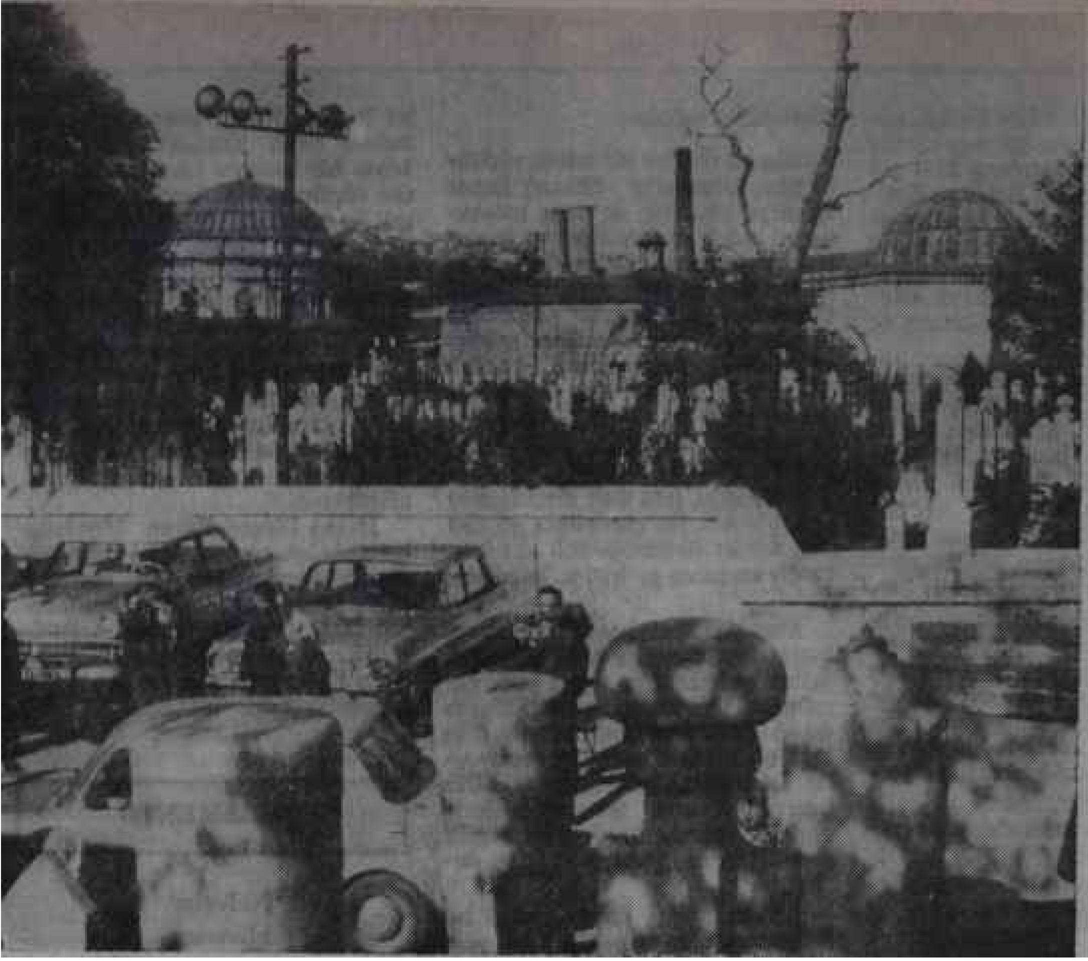
Bir tedbirin olmadığını gördü.

Polis gözüyle

Nitekim bu hafta, İstanbul Polis Müdüriyetinin **İkinci** katında, sağ taraftaki karanlık koridorun ucundaki odalardan birinde, Müdür Yardımcısı tecrübeli Gündüz Atabek şöyle diyordu:

"— Naaşların nakli sırasında herhalde 300 bin kişi bulunur. Belki de daha fazla.. Kendinden geçmiş böyle bir topluluğa polis ne yapar? İnşallah tahrik olmaz. Tek temennim, bu!"

Atabek'in karşısında oturan diğer Müdür **Yardımcısı** Orhan Erdem ise ilâve etti:

NAMAZ KILANLARI RAHATSIZ EDEN OTO-PARK
Agobun kazı mı, kazığı mı?

"— Rahmetli Mareşal'in cenaze törenini hatırlarım. Menderes, Zorlu ve Polatkan'ınki belki de bunu aşar. Alimallah, bu topluluk her şeyi silindir gibi ezip geçer. Tabii, en ufak bir tahrik olursa, kimse tutamaz. Bütün dikkatimiz bu nokta üzerinde.."

Cenaze günü için İstanbul polis teşkilâtıyla askerî birliklerin alarma geçirilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak bunların bir müdahaleye mecbur kalmaları, müdahale etmemelerinden daha vahim netice doğurur endişesi askere re polise hâkimdir. Çünkü bir yeraltı teşkilâtı tertipli hazırlıkların peşindedir. Bu teşkilât şimdiden, İstanbul limanındaki 20 milden hızlı giden deniz motörlerini kiralamıştır. Naaşları nakledecek resmî motorun hızı budur. İmralı adasının 8 mil açığına kadar gidebilecek olan bu motörler, Marmara'nın tarihinde eşine rastlanmamış bir cenaze alayı meydana getireceklerdir. Yeraltında söylenen parola şudur:

"Atatürk'ün cenazesinin Ankara'ya uğurlanması bunun yanında sönük kalmalıdır!"

Ailelerin, cenazeleri illâ bir cuma günü istemeleri de bu tertiplerin teşvikiyledir. Eyüpsultan'ın normal cuma günlerindeki mahşerî kalabalığı gözönüne alınırsa, oranın cenazeler getirildiğinde ne olacağı kolayca düşünülebilir. Gece de bütün İstanbul camilerinde hatimlerin indirilmesi, duaların okunması plânlanmıştır.

Zaten tören, düşünülen haliyle, bir siyasî gösteri olmaktan da çıkmıştır ve bir "ehl-i dinin kuvvet denemesi" olacağı anlaşılmaktadır.

O gün İstanbul'da, bu grup, 31 Marta benzer bit terör havası estirmek niyetindedir.

Korna sesinden rahatsız olan müminler

Naaşlar konusunda nasıl plânlı bir şekilde ve adım adım maksada gidildiği gözden kaçmamıştır. Bundan bir ay önce, Eyüpsultan'ın adı yoktu. Naaşları ailelerine teslimi insan! bir vecibe olarak gösteriliyordu. Aileler ölülerini, kendi mezarlıklarına sükûnetle gömeceklerdi. Ne vardı yani, bunda?

Ancak bu mâkul izah sertlikleri torpilledikten sonra "dinî tören" lâfı ortaya atılmıştır. Bu da, müşfik bir şekilde karşılanmıştır. Gerçi İstanbul müftüsü gibi din adamları, asılmış kimselere, müslümanlık âdetleri gereğince yeni bir cenaze namazı kılmamıyacağını söylemişlerdir ama bunlar, Elmalı hoca tipindeki başka din adamları tarafından şiddetle susturulmuşlardır. ,

O kademe de geçilincedir ki aileler ortaya çıkmışlar ve Eyüpsultan mezarlığında yer aramaya başlamışlardır. Ölülerin aile mezarlıklarına gömülmeleri şıkkından kimse bahsetmez olmuştur. Aksine, bunların üçünün yanyana gömüleceği bildiril-

İÇ OLAYLAR

Herkesin bunu böyle bildiği, ancak, üç ölünün mezarlık dışı bir yere gömülecekleri hatırlara dahi getirilmezken İstanbul Belediye Meclisindeki oyun sahneye konulmuştur. Meclisin, dinleyici sıraları evvelden doldurulmuş AP militanlarıyla tıklım tıklım toplantı salonunda kürsüye bir adam çıkmış ve şöyle demiştir:

"— Arkadaşlar, burası bir camidir. Allanın huzuruna sükûn içinde çıkmak lâzımdır. Arabaların gürültüleri bu sükûnu bozuyor. Eyüp camiinin yanındaki otomobil parkının kaldırılması lâzımdır."

Bu konuşma bir müslüman tarafından da değil, Agop Binyat adını taşıyan AP'li bir ermeni Meclis üyesi tarafından yapılıyordu.

O gün Belediye Meclisinde ne Menderes'in, ne Zorlu'nun, ne Polatkan'ın isimleri geçti. Camiin yanında bir otopark vardı. Korna gürültüsü namaz kılanları tedirgin ediyordu. Orası kaldırılmalı, mezarlığa katılmalıydı.

Bundan daha masumane bir teklif olabilir miydi?

Fakat herkes, minareye kılıf arandığından bile iyi biliyordu ki AP'li üyeler üç ölüye, mezarlık dışı özel mezar yeri yaratıyorlardı. Nitekim karar, dinleyici AP'liler tarafından "Yaşa! Varol! Reylerimiz sizlere helâl olsun.." nidalarıyla alkışlandı.

Bir otopark için bu ne büyük hassasiyetti! Ama tertipçiler, o zamana kadarki bütün adımlarını başarıyla attıkları için herkesi kör, filemi sersem zannetmekte devam ediyorlardı.

Söylentiler, vakalar

Bütün bu olaylar bir takım söylentiler, Demirel'in Sükan'ı İsmet İnönü'ye,gönderip de onun müsaadesini aldığı saçmalıkları ve fotoğraflı ziyaretlerle süslenirken ortaya tarihler de atılıyordu. "3 Kasım Cuma"nın hikmeti, 29 Ekimden sonra ve 10 Kasımdan önce gelmesi olacaktı. Ankara'daki Atatürk Bulvarının kahvelerinde İnönü'nün cenaze törenine gideceği lâfı dolaştırılıyordu. Başka bir iddia, Demirel'in Hasan Dinçer'e:

"— Aman, ben yurt dışındayken bu işi hallet. Bir çapanoğlu çıkarsa seni Adalet Bakanlığından alır başka bir makama getiririm.." dediğiydi.

Ama gerçek şudur ki hazırlıklar, sualtındaki tertipler Millî Emniyet, askeri istihbarat ve siyasî polis tarafından Hükümete aksettiriliyordu ve Hükümet atacağı adımda dikkatli olmak mecburiyetim duyuyordu, İstanbul'un karıştırılması, "Din isteriz!", "Şeriat isteriz!" seslerinin yükselmesi, hattâ daha büyük taşkınlıkların yapılması işten değildi.

AP'lilerle din istismarcıları bu ihtimaller karşısında ortaya yeni kılıflarla çıkıyorlar ve bunların, yapılırsa, CHP'lilerle solcuların marifeti olacağını peşin peşin beyan ediyorlardı. Halbuki CHP de, komünist olmayan sol da rejimin boş yere böyle bir tehlikeyle karşıkarşıya bırakılmaması gerektiğini söylüyorlar, 6/7 Eylülü hatırlatıyorlar, Hükümeti basirete çağırıyorlardı.

Başta Berrin Menderes ve çocukları, aileler adına bir heyetin Adalet Bakanı Hasan Dinçer'le Devlet Bakam Seyfi Öztürk'ü ziyaretleri böyle bir havanın içinde oldu. Bütan ölçülerin bir kenara bırakılarak üç Yassıada hükümlüsünün, Anıt . Kabir misillû, mezarlık dışı bir yere gömülmeleri teşebbüsü, sürpriz olmayan karşı tepkiyi doğurmuştu. Bakanlar, Menderes ailesinden anlayış ve izan beklediklerini saklamadılar. Zira tepkinin de yaman olacağından İktidarın şüphesi yoktu. Zaten tertipçilerin hazırladıkları, tek başına, kâfi derecede barutu ateşin yanma itecek nitelikteydi.

Hasan Dinçer, Bayan Menderes kendisinden ayrılırken, iri vücudundan beklenmeyecek bir zerafetle eğilip talihsiz ananın elini öptü. Fakat Dinçer, bu işin sorumluluğu omuzlarına yükletildiğinden bu yana, daha ziyade "Öp babanın elini!" de - vip duruyordu.

M.A.B.

PARLAMENTO

Nefesine güvenen borazancı başı!

Bu derginin çıkışının ertesi günü, Süleyman Demirel'in, partisi içindeki gerçek kuvveti yeni bir imtihandan geçmiş olacaktır. Bu imtihan, Meclisin açılışıyla birlikte yapılacak olan Meclis ve Senato Başkan seçimleriyle, AP Meclis ve Senato gruplarındaki yönetici seçimleridir.

ERTUĞRUL ADALI

Kuyuya taşı atan

BARDAĞI TAŞIRAN DAMLA

Çok his, çok anlayış, çok acıma ve çok insaf "Cenazeler Meşe - lesi"nî sükûnetli bir yola sokarken ve hadisenin "siyasî tarafı "insanî tarafın arkasında gözler* den saklanırken AP'nin İstanbul'a Belediye Başkanı olmak İsteyen meşhurlarından Ertuğrul Adalı'nın bir çıkışı bütün sabır bardaklarını taşırmıştır. Ölülerin, ailelerine verilmesinde geç bile kalınmıştı. Ölülerini aileler elbette ki dini törenle kaldıracaklardı. Ölüleri sevenleri, onların son teşyiinde bulundukları için elbette kimse kınamayacaktı.

Ama Türkiye'de ölüler mezarlıklara gömülürler. Bazı ölülere özel yerler tahsisine kalkışıldı mı, onlara mezarlıklar dışında mahallerde mezar yapma çabasına girişildi mi, türbe temelleri hazırlandı mı hadise insanî olmaktan çıkar. Bu ölüler bir Gençlik ve Ordu İhtilâlinin idama mahkûm ettiği kimselerse, hareketin taşıdığı meydan okuma niteliği hiç kimsenin gözünden kaçmaz.

Var mıydı, böyle bir meydan okumanın lüzumu? Üç cenaze, dost - düşman herkesin rahmet dileğini alarak kaldırılabilecekken?. •

İki Sistem!. Ama bunlar, hangileri?

TÜRKİYE'DE, bilhassa aydın çevrelerde, sosyal ve ekonomik meselelerin ön-plânı almasından bu yana taraflar, birbirlerini bir tercih yapmaya itmektedirler. Böyle hallerde daima olduğu gibi, aklıevvellik sorunun tertibinde gösterilmektedir. "Sosyalist misin, değil misin?", "Kapitalizmden yana mısın, sosyalizmden yana mı?", "Emperyalist misin, komünist mi?", "Burjuva mısın, proleter mi?", "Sömürüden yana mısın, sömürüye karşı mısın?" bu tarz sorulardan bazılarıdır.

Modern çağlar, gerçekten. "izm" ile biten ve birbirleriyle çelişen, birbirlerine bazen tam karşı olan sosyal ve ekonomik fikir akımlarıyla dolu geçmiştir. Bunlara inanmışlar arasında, Haçlı seferleri zihniyetini hatırlatan sekterlikte kavgalar cereyan etmiştir.

Bugün durumun tamamile farklı olduğunu Türkiye'de artık anlamamız ve mânası tüm değişmiş terimler üzerinde modası geçmiş edebiyatla uğraşmayı terketmemiz lâzımdır. Allahtan, işin başlangıcında "yeninin cazibesini taşıyan bu edebiyat, şimdi c yaldızını da kaybetmiştir ve gerçekler su üstünde daha iyi belirmektedir.

DÜŞÜNMEK lâzımdır ki İsveç'te, düzinelerle yıldanberi iktidarda olan bir sosyalist idare memleketi kapitalist, burjuva düzeni içinde tutmaktadır. İngiltere'deki İşçi Hükümeti, Muhafazakârlar derecesinde sermaye taraftandır ye belki onlardan da fazla Amerika'ya bağlıdır. Fransa'nın sağcı hükümeti memleketin NATO ile İlişkilerini gevşetmek isterken, karşısında sol cepheyi bulmaktadır. Alman sosyalistlerinin lideri Willy Brandt ise, bizini TIP tarafından "O sosyalist değil, Amerikan iş adamlarının ve Alman kompradorlarının bir uşağadır" diye damgalanmaktadır.

Madalyonun öteki tarafı da, aynı ölçüde doğrudur. Kapitalist Amerika'da çok sosyalist metod uygulandığı gibi, Avrupa'nın muhafazakâr partiler idaresindeki memleketlerinde yürütülen sosyal ye ekonomik politika da bir "XX. Yüzyübaşı burjuvası"mn bütün saçlarını, başında dimdik ederdi.

XX. Yüzyılın ikinci yarısında sistemlerin arasındaki fark, toplumların düzenindedir ve toplum düzenlerinin sayısı, temelde, ikiye inmiştir. Bunların biri batılı demokratik düzendir; öteki, komünist düzen.

Yollarını arayan toplumlar bunun tercihini yapmak durumundadırlar.

Melih demokratik düzen seçilirse mutlaka Amerika'nın hegemonyasını kabul etmek mecburiyetinde kalınacağı nasıl bir yutturmacaysa, komünist düzenin de Moskova borazanlığı olduğu bir masaldır. Her iki grupta da bırakınız bağımsızlığı, düzenin iki şampiyonuna açıktan vaziyet almış ülkeler vardır.

METİN TOKER

TÜRKİYE, Milli Kurtuluş Savaşım bitirdiği anda böyle bir İdeolojik tercihle karşıkarşıya gelmiş, hattâ buna bir de, mazinin karanlıklarından çıkarılıp sürdürülmek İstenilen teokratik devlet şıkkı eklenmiştir. Mustafa Kemal ve arkadaşları, yeni Türk devletini batılı düzen modelinde kurmuşlardır. Bu ne, Cumhuriyetin siyasi bağımsızlığına halel getirmiştir, ne de, basiretli bir politika uygulandığında ekonomik bağımsızlığına. İsmet Paşa'yı "Paraya muhtaç olacaksınız ve o zaman karşıma gelip avuç açacaksın" diye Lozan'da tehdit eden Lord Curzon'un kehaneti doğru çıkmamıştır. Bütün savaş yılları boyunca dahi kendisini ateşten sakınan Türkiye ekonomik emperyalizmin de sultasından uzak kalmayı başarmıştır.

O halde, Millî Kurtuluş Savaşından sonra Türkiye'yi batılı düzen modeli' üzerine kuranların hata ettikleri nasıl söylenebilir?

Türkiye'nin bugünkü durumu, komünist düzen isteyenlerin anladıkları mânada düzen değiştirmenin sebebini teşkil edemez. Türkiye bugünkü duruma çok basiretsiz bir politikanın sonucu olarak düşmüştür. Hesapsız, plânsız, programsız ama gösterişi, la*. rafı, edebiyatı bol, esasında enflâsyon yatan "Görülmemiş Kalkınma" Türkiye'yi uçan kuşa borçlu bırakmış ve onun ekonomik özgürlüğünü zedelemiştir, İkinci Dünya Savaşından sonraki devrede hiç bir ülke, düzeni ister batılı, ister komünist olsun, belini bizim kadar az doğrultmuş değildir. Bugün aynı politikayı marifet ve model sayan bir iktidar Türkiye'de yeniden işbaşına geçtiği içindir ki, Millî Kurtuluş Savaşından sonraki tercih gününe geri dönülmesini ve bu defa öteki tercihin yapılmasını İsteyenler değirmenlerini döndürecek suyu bulabilmektedirler.

Tartışmaların lüzumsuz tehlikesi buradan doğmaktadır.

Demirel aslında, önemli değişiklikler yapmak ihtiyacında ve isteğindedir. Ancak bu önemli değişiklikler pek ustalıklı ve büyük bir manevrayı gerektirmekte ve risk taşımaktadır. Merak edilen. Demirel'in bu çok yönlü manevrayı yapmağa karar verip vermiyeceğidir. Eğer yapmaya kalkışır da başaramazsa ve eline yüzüne bulaştırırsa, durum eskisinden çok kötü olacaktır. Bu bakımdan Demirel, başarı ihtimalini sağlama bağlamadıkça ve kendisini yeterli derecede kuvvetli görmedikçe bu büyük manevraya teşebbüs etmiyecektir.

Demirel'in, gönlünde yattığı yakınlarınca bilinen, şudur: En yakın çalışma arkadaşlarından biri olan Maliye Bakanı Cihat Bilgehan'ı Meclis Başkanlığına, kabinesinin itaatli üyelerinden Haldun Menteşeoğlu'nu da Atasagun'un yerine Senato Başkanlığına getirmek ve böylece hem kendisini endişeye sürükleyen bir genç rakibi -Bozbeyli'yi- ekarte etmek-ve hem de İktidarın bütün iplerini eline almak. Menteşeoğlu ve Bilgehan'dan boşalan Bakan sandalyelerine de yine itaatli, söz dinleyecek elemanlar getirmek ve şahsi kudret bakımından altın devrini yaşamağa koyulmak.

HAZIM DAĞLI
Başkan-Totoda bir maç

Ama bu manevra, Cadı kazanındaki bütün cinleri Başbakanın başına sarabilecek derecede tehlike doludur. Özel müşavirleri, şu devrede Demirel'e bu denemeyi pek tavsiye etmemişlerdir.

Demirel manevrayı yapmayı göze alamazsa... Kuvvetli ihtimal budur. Ferruh Bozbeyli'ye rakip çıkarılmıyacak, Senato Başkanlığı meselesinde duruma göre davranılacaktır. Senato Başkanlığı meselesindeki durum da seçim yaklaştıkça karışmıştır.

Adaylar çoğalınca..

Atasagun'un değişmesi yolundaki rüzgârlar kuvvetlenince, Senato Başkan adaylarının sayısı birdenbire artıvermiştir. İbrahim Şevki Atasagun. Tekin Arıburun, Hazım Dağlı, Cahit Okurer ve Macit Zeren'in adaylıklarından bahsedilmektedir.

AP'li senatörler, Parlâmento tatile girmeden önce büyük bir **toplantı** yapmışlar, Atasagun'un yerine Tekin Anburun'u seçmeyi kararlaştırmışlardı. Tatil sonu işler **biraz** değişmiş, o tarihte Anburun'a oy verenlerden bazıları kararlarından dönmüşlerdir. Bu arada ortaya başka adayların çıkması, Anburun'un ismi etrafında yaratılan ittifakı sarsmıştır.

Bazı senatörler. Hazım Dağlı'nın isminin Muhalefete de sevimli geleceği gerekçesiyle onu ileri sürmektedirler. Ancak Dağlı'nın bir şanssızlığı vardır: AP'lilerde, diğer partilerden gelenlere karşı beliren tepki... Dağlı, Hasan Dinçer ve Seyfi Öztürk gibi CKMP'den gelmiştir.

Adayların sayısının artması, daha önceki tahminleri değiştirmiş ve durduk yerde şimdiki Başkan Atasagun'un şansını kuvvetlendirmiştir. Atasagun'un bir başka şansı da, Demirel ve çevresinin, "Demirel'in gücü yetmedi" yorumlarını engellemek için hiç bir değişikliğe girmemek ve "Bu devrede hiç bir değişikliğe ihtiyaç yoktu" demek imkânını elde bulundurmak taktiğine başvurması ihtimalidir;

CAHİT OKURER
Sağcıların adayı

AP'nin Senato ve Meclis Grup başkanlarıyla Yönetim Kurullarının seçimi de Demirel için büyük bir meseledir. Meclis Grupunda Ye-

TEKİN ARIBURUN
Yaz yağmurunu yedi

minliler'" yeni bir huruca girişir ve Yaylacılarla aralarındaki eski husumeti böylelikle tazelerlerse, yeni pürüzler birbirini izleyecektir.

. Senato Grupunda da mücadele beklenmektedir. AP Senato Grup Başkam Cahit Okurer'in yerine Şeref Kayalar ve Turgut Cebe'nin adaylıkları söz konusudur. Turgut Cebe, Demirel'e zaman zaman muhalefet eden gençler grupunun adayıdır.

Parlâmento, dört aylık bir tatilden sonra yeni bir döneme seçim hengâmeleri içinde girmektedir. İktidarın bu dönemdeki başarısını veya başarısızlığını, bu ilk kademedeki tercihlerinin isabet derecesi tayin edecektir.

TEOMAN EREL

MUHALEFET

Mangalda kül koymayanlar

GP Genel Başkanı Turhan Feyrioğlu, Meclis Başkan vekili Nurettin Ok'un düğününe yetişmek için odadan çıkmak üzereyken sorulan "AP, Seçim Kanununu değiştiren ve Millî Bakiye sistemini kaldıran bir kanun getiriyormuş, ne dersiniz?" sorusuna, umursamaz bir tavırla,

"— Güven Partisini ilgilendirmezi Onu, Milli Bakiyeye ihtiyacı olanlara sorun" dedi.

Sözlerinin etkisini ölçmek istercesine birkaç saniye duraladı ve ekledi:

"— Gülme, gülme! Seçimlerde göreceksin.."

Derin bir nefes aldı ve odadan çıktı. Koridora kıvrılırken hâlâ sesleniyordu:

"— Sen gül daha! Çumra'da olmanı çok isterdim. Bizi 5 bin kişi dinlerken, CHP ancak 15 kişi toplıyabilmişti. Gül, gül sen daha!."

Küçük partilerin "olmak veya olmamak" savaşında tüm umutlarını teşkil eden Millî Bakiye sisteminin kaderi budur. Kapalı kapıl ar ardında yapılan seçim hesapları, bir yandan, bu sistemle çıkarılacak "ulusal kalıntı" milletvekillerine bağlanırken, bir yandan da, dışarıya karşı, -Feyzioğlu tipi kükremelerle- mangalda kül bırakılmamaktadır.

Nitekim, "seçmene selâm, cakaya devam" tipi demeçlerden bir diğerini de TİP Genel Sekreter Yardımcısı Minnetullah Haydaroğlu vermiştin

"— Parti olarak, Millî Bakiyenin kaldırılmasından bir endişemiz yok!."

Arkasından da hemen eklemiştin

"— Ama, demokratik seçimlerde millî hakiye en ileri bir sistemdir."

GP'de ise, Genel Başkan Turhan Feyzioğlu ve Yardımcısı Emin Paksüt, daha önce bu kanunun aleyhinde oy kullanmış olduklarından, bir başka alternatif tercih edilmektedir. GP, önümüzdeki günlerde Meclise bir yeni Seçim Kanunu teklifiyle gelecektir. İstanbul'da Coşkun Kırca tarafından hazırlanan bu tasarının özelliği, isim değişikliği dışında, sonuçlar itibariyle Milli Bakiye sistemini hemen hemen aynen yansıtmakta oluşudur. Şimdi başta "Demokratik sistemlerde millî bakiyenin lüzumuna inanıyoruz" diyen Bölükbaşı olmak üzere, bütün küçük parti liderlerinin temennisi, teklifin. Mecliste doğurduğu antipatiyle ün yapmış Coşkun Kırca tarafından savunulmamasıdır.

MECLİS, YENİ DÖNEMİ AREFESİNDE
B*akalım repertuvarda trajedi mi, komedi mi var..*

Milli Bakiye meselesi

Aslında, Seçim Kanunu tasarısı önümüzdeki dönemde AP tarafından getirilecek diğer gürültülü

patırtılı tasarılara göre kanunlaşma şansı en yüksek olanıdır. Bunun sebebi, yöneticiler tarafından kesinlikle, açıklanmış olmamakla beraber, CHP'nin de Millî Bakiye sisteminin., karşısında olmasıdır. 1965 Genel Seçimlerinin ortaya koyduğu gerçek, Millî Bakiyenin AP ile CHP aleyhine ve küçük partilerin lehine işlediğidir. Bu yüzden, Tasarı Meclise geldiğinde CHP'nin ancak zahirî, bir muhalefetiyle karşılaşacaktır. Bu göstermelik muhalefetin nedenini de, kanunun daha önce CHP tarafından getirilmiş ve savunulmuş olması teşkil etmektedir. Formül hazırdır: CHP kırmızı oy kullanacak, ama kanunun AP oylarıyla çıkmasını engellemek için hiçbir teşebbüste bulunulmıyacaktır. Nitekim CHP Genel Sekreter yardımcısı İbrahim Öktem, bu konuda,

"— Tasarıya muhalefet edeceğiz ama, obstrüksiyon yapmıyacağız" demektedir.

Böylece; Millî Bakiyenin kaderi şimdiden belli olmaktadır. Zira, CHP'nin katılmıyacağı bir obstrüksiyonun başarı kazanamıyacağı açıktır.

Ancak, Seçim Kanunu île ilgili değişiklikte AP'nin ardına kadar açılan şansının diğer kanun tasarılarında, Örneğin bir TRT Kanununda, bir Siyasî Partiler Kanununda yapılacak değişikliklerde de devam edeceği sanılmamalıdır. Öktem'in dediğine göre, CHP, Anayasa müesseselerinin zedelenmemesi için en sert şekilde mücâdele edecektir. Bu mücadele, kürsüde olduğu kadar, obstrüksiyon yoluyla, baskı grupları vasıtasıyla da yürütülecektir.

TİP Genel Sekreter Yardımcısı Minnetullah Haydaroğlu ise, bu konuların Anayasa meseleleri olduğunu söylemekte ve "TRT'nin özerkliğinin korunması için mücadele edilecektir" demektedir.

Öteki tasarıların durumu

Ayrıca, AP'nin Toprak Reformu Kanun Tasarısı, Tedbirler Kanununun kaldırılmasıyla ilgili teklifler, Muhalefet tarafından verilmiş bulunan genel görüşme önergeleri, Mecliste fırtına koparması beklenen diğer konulardır. Ama bunların gelecekleri hakkında AP yöneticileri dahi pek iyimser, değillerdir. ‚AP Genel Başkan vekili İsmail Takkı Tekinel, bu konuda,

"- Mevcut tasarılar içinde kanunlaşma şansı en yüksek olanı, Seçim Kanunundaki değişiklik tasarısıdır. Muhalefet, obstrüksiyonlarla, diğer kanunları engelleme yoluna gidecektir" dedi.

AP'ye göre asıl ele alınması gerekli olan, Meclis İçtüzüğünde,yapılacak değişikliklerdir. Muhalefetin engelleme taktikleri ancak bu yoldan önlenebilecek, Meclisin dikensiz gül bahçesi haline getirilmesi mümkün olabilecektir. .

Fakat Muhalefetin engelleme taktikleri ve İçtüzüğün değiştirilmesindeki güçlükler dışında, yaklaşan mahalli seçimler, bütün bu tasarıların -Seçim Kanunundaki değişiklik tasarısı hariç- kanunlaşma şansım büyük ölçüde düşürmektedir.

Parlamenterler, mahalli seçimler için seçim bölgelerinde çalışacaklardır. Bu bakımdan, milletvekili ve senatörleri, bütçenin kabulünden sonra Parlâmentoda tutmalı mümkün olmıyacak, uzunca bir tatil zorunlu hale gelecektir. Bütçe görüşmeleri de yılbaşında başladığına göre, yasama çalışmaları için topu topu iki aylık bir süre kalmaktadır ki bu kısa devre içinde birbirinden çetin tartışmalara yol açabilecek TRT, Toprak Reformu veya Siyasî Partiler Kanununda değişiklik tasarılarının kanunlaşmasını beklemek, en azından, bir hayaldir. İsmail Hakkı Tekinel bile bu konuda.

İBRAHİM ÖKTEM
Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anlat

EMİN PAKSUT
Hamamda şarkı

"— Bu İçtüzükle ve bu kadar kısa sürede bu kanunların çıkması imkânsız" demektedir.

GÜNERİ CİVAOĞLU

C.H.P.

Yeni geminin eski fareleri

Feyzioğlu'nun ümitleriyle denize indirilen Güven Partisi gemisinîn karaya oturduğu kesinlikle belli olduktan bu yana, CHP Genel Merkezini ve teşkilâtım bir nokta tedirgin etmektedir.

Israrla, dolaşan söylenti, "kaderin sevki" ile oraya gitmiş ve gönüllerinde hâlâ eski aşkları yatan bir çok GP'linin kapağı tekrar CHP'ye atma çarelerini aradığı yolundadır. Bunun için bazı temasların yapıldığı, bazı ağızların yoklandığı, arabulucular konduğu doğrudur. Kasım Gülek de, mesleğinin inceliklerini taze eşine göstermek maksadıyla çıktığı Güney gezisinde "15 kişiyle birlikte yuvaya dönüş" şarkılarına başlayınca hayaller işlemeye koyulmuştur. Bu arada, en ürkek Ortanın Solu yöneticileri bazı komplo kâbusları bile görmektedirler:

Ekibin rakipleri bu kuvvetlerle birlikte Parti Merkezini basacaklar, Parti Meclisini ele geçirecekler, Ecevit'i devirecekler, Ortanın Solu politikasını sulandıracaklardır. Parti Meclisinde darbe yapamasalar bile Grupa hâkim olacaklar, orada eski fesat kazanını isleteceklerdir! -Halbuki Grupa Başkan Vekili olarak gene Satır ile Erim'in seçilecekleri anlaşılmaktadır-. Ürkek Ortanın Solu yöneticileri plânın tertipçisi olarak bazı ılımlı CHP'lileri göstermektedirler.

Buna karşılık transferi arzulayanlar da, Ecevit'in buna mutabakatını bildirdiğini ileri sürmektedirler.

Görünen istikbal

Söylentiler daha ziyade, karşılıklı olarak, özel maksatlarla çıkarılmışa benzemektedir. Ecevit Ekibinin zayıflığı ve kifayetsizliği, bilhassa fikir, yönünden eksikliği gözlerden saklanamaz hal aldığı için böyle tenkitlerde kendilerini hedef bilenler, bir alaturka kurnazlık yapmak istemektedirler.

Diğer taraftan, GP'den bir "okkalı transfer"in Feyzioğlu'na "ölüm darbesi"ni indireceğine gerçekten inananlar ve bunun. Teşkilâtın moralini yükselteceğini sananlar da vardır.

Aslında, GP'den CHP'ye şimdiye kadar "direkt bir müracaat" gelmediği gibi bu konu ciddiyetle ele de alınmış değildir. Fakat Genel Başkana hâkim olan temayülün "böyle bir hatanın işlenmemesi" olduğu sezilmektedir. Ortanın Solu kendi kanatlarıyla uçmaya çalışırken İnönü o kanatlara yeni yükler asılmasını uygun görmemektedir. Uzunca yaz tatilinden Başkente döndüğünde Genel Sekreterine salladığı teşvik mesajı da bunu belli etmektedir.

Geriye kalan, Bülent Ecevit'in söylenen mutabakatıdır ki, o işin de aslı bunun tam aksidir ve şudur:'

Eylül ayındaki bir parti toplantısında Ecevit'e, GP'lilerin CHP'ye dönmesi ihtimali ile ilgili bir soru sorulmuştur. Ecevit'in buna cevabı, bu müracaatların tüzüğe göre illere' yapılması gerektiği, iller kabul ederse meselenin Genel Merkeze intikal edebileceği ve görüşülebileceği

İSMET İNÖNÜ YAZ DÖNÜŞÜ ANKARA'DA
Akümülâtörünü doldurdu

BÜLENT ECEVİT
Şef: "Arkandayım"

şeklinde olmuştur ki bu da, kibarca, "dönmeleri mümkün değil" demektir.

GENÇLİK

Masal kadar tatlı

Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem eğer şaka etmiyorsa, önümüzdeki dönemde Millet Meclisine ilginç bir kanun tasarısı gelecektir. Tasarı, üniversiteye giremeyen gençlerin özel okullara yerleştirilmelerine dairdir. Kısmet olur da tasarı kanunlaşırsa, buralarda okuyacak gençlerin okul giderleri devlet ve **bazı** yardım kurumları tarafından karşılanacaktır. Ancak, burs ve kredi mahiyetindeki bu yardım, öğrencilere, mezuniyetten sonra ödemeleri şartıyla verilecektir. Dağıtılacak bu nimetten yararlanmayı düşünecek kimseler çıkarsa, bunlarda aranacak nitelikler ayrıca tesbit edilecektir.

Bakan, bu ders yılı için üniversite giriş sınavlarına katılan ve sonuçların kesinlikle belli olmadığı şu günlerde endişe içinde çırpınan binlerce öğrenci ve veliden çok, bazı parababalarıyla mevcut özel okul sahiplerini sevindirecek bu haberin yanında başka müjdeler de verdi. Örneğin, yakın gelecekte Türkiye'de 10 yeni üniversite ve bir o kadar da teknik okul açılacağını bildiren Ertem,

"— Gerçi bugün üniversitelerimizde büyük bir öğretim üyesi sıkıntısı var ama, yeni üniversiteler için gerekli öğretim üyesi kadrosu da yetiştirilecektir" dedi.

Asistanlık daha çekici hale getirilecek, öğretim üyelerinin askerliklerini üniversitelerde yapmaları sağlanacaktır. Önümüzdeki günlerde üniversitelerarası Senatoda da görüşülecek olan bu konu hakkında Bakan şu açıklamayı yaptı:

"— Senatolar böyle bir teklif getirirlerse memnuniyetle karşılar ve kanunlaşması için elimden geleni esirgemem."

Daha önce yapmış olduğu açıklamalara rağmen 1967-1968 ders yılında üniversiteye giremeyen öğrenciler bulunabileceğini kabul eden Bakan, bunların sayısının biraz da üniversite rektörlerinin tutumuna bağlı olduğunu söyledi ve,

"— Vicdanlarına kalmış bir mesele" dedi.

"Şu mektepler olmasa.."

Türkiye üniversitelerinin çeşitli sorunlarıyla ilgili sorulan ce-

YUKARDA SENCER GÜNEŞSOY VE AŞAĞIDA YURTTA GENÇLER

"Onu. külahıma anlat!"-

BİR BAKANIN PORTRESİ

BAKAN ERTEM VE ÖĞRENCİLER

Üniversite gençliğinin de, haksızlığa uğrayan öğretmenlerin de, "Kur'an kursları gomonizmin tek muhkem kalesidir" diyen kara kuvvetin de şu günlerdeki boy hedefi, Milli Eğitim Bakam İlhamı Ertem'dir. Sanki bütün kötülükler onun başının altından çıkmaktadır. Onun, yolu - yöntemi belli AP İktidarının bir Bakam olduğu unutulmaktı ve "al garibe, vur garibe" örneği, her önüne gelen ona çatmaktadır. Oysa ki Ertem, bütün iyiniyet ve çalışkanlığı ile, bozuk düzenin bir halkasını teşkil eden bir teşkilâtın başında bulunmaktadır.

"Derdi çok, dermanı az" bir Bakanlığın Bakam, alçakgönüllülüğü, sağduyu sahibi oluşu, yurt sorunları karşısında duyarlığıyla çok çevrede sevilen İlhami Ertem, bir halk çocuğudur. 1918 yılında Edirne'de doğmuştur. Babası, banka veznedarıdır. Büyük güçlüklere rağmen okuyabilmiş, Edirne Lisesinden sonra, Siyasal Bilgiler Fakültesinin İdari Bölümünü bitirmiştir.

Kaymakam olarak hayata atılan Ertem, Mülkiye müfettişliği yapmış ve sırasıyla Mardin, Gümüşhane, Elâzığ valiliği görevlerinde bulunmuştur. 1961'de Edirne'den AP milletvekili seçilmiş, 1 nisan 1967de de Milli Eğitim Bakanlığına getirilmiştir.

Üniversiteyi bitirdiği yıllarda, bir arkadaşının kardeşi olan Semiha Ertemle evlenmiştir. Biri kız, üç çocukları vardır.

Arkadaşları ve Bakanlıktaki; memurlar kadar eşi Semiha Ertem de İlhami Ertem'den memnundur. Kocasını "Munistir; önüne peynir ekmek koysanız itiraz etmez" şeklinde tanımlayan Bayan Ertem, onun. Fakültedeyken futbol da oynadığım belirtmektedir.

Sinemayla pek başı hoş olmayan Ertem'in gece hayatı da yoktur. Boş zamanlarım ciddi kitaplar okuyarak değerlendirmektedir.

Ertem orta boylu, sportmen yapılı bir kimsedir. Bakan olmasına rağmen, yıllarca süren memurluk hayatının ve tecrübesinin kazandırdığı aşın ciddi, ölçülü havasım bırakmayan nadir yöneticilerden birisidir. Bir halk deyimiyle "ne oldum delisi" olmamış, "peynir - ekmek" tevazuundan hiçbir şey kaybetmemiştir.

yapılandıran İlhami Ertem, özellikle üniversitelerdeki verim düşüklüğünden şikâyet etti. Ertem'e göre sebep, "Öğrencilerin, kendilerini memleket meselelerine kaptırıp derslerini ihmal etmeleri, yurt, kredi, ders araçları ve öğretim üyesi yetersizliği"dir. "Öğrenciler, büyük bir sorumsuzlukla burunlarını herşeye sokmakta ve derslerini ihmal etmektedirler".

"— Ben de emperyalizme, sömürüye ve memleketin bağımsızlığına gölge düşüren davranışlara karşıyım ama, gençlerin vardıkları hükümlerle beraber değilim" diyen Ertem, gençlerin bu davranışlarının baskı yoluyla önlenmesine karşı olduğunu da belirtti.

TMTF Genel Başkanı Sencer Güneşsoy ise, bu konuda sadece,

"— Lûtfu varolsun!" demekle yetindi.

Gençlik liderleri, Milli Eğitim Bakanı Ertem'in ne müjdelerine inanmakta, ne de iyimserliğine katılmaktadırlar. Onlara göre, devlet parasıyla özel okullara öğrenci gönderilmeden ve yeni üniversiteler kurulmadan önce, mevcut üniversitelerin ve öğrencilerin yıllardır çare bekleyen dertlerine el uzatılmalıdır. 200 bin kişiye 1 profesör düşen Türkiye'de çok uzun vadeli tedbirler düşünmek bir "yutturma - ca"dan başka birşey değildir. Hele, Türkiye'de mevcut 100 bin yüksek-öğrenim öğrencisinden ancak 4 bin 375'ine kredi verebilen, yurtlarında ancak 10 bin kişiyi barındıran, yılda 40 milyon lira ödenekli Kredi ve Yurtlar Kurumunun, özel okullarda okuyacak öğrencilerin giderlerini karşılaması hayal bile değil, masaldır.

Yüzde 2.9 diye bir gülünç nîsbet

Yapılan istatistik çalışmaları ve testler, gençlerin içinde bulundukları problemleri gün ışığına çıkarmıştır. Örneğin, yurtlarda kalan öğrencilerin aylık gelirleri 150 ile 400 lira arasında değişmekte ve 100 bin öğrenciden ancak 3 bin 708'i burs alabilmektedir. Bunlara verilen 250 liralık burs ise, beslenme giderlerini bile karşılamamakta; öğrenciler, çok zaman birkaç sandviçle nefislerini körletmek zorunda kalmaktadırlar. Burs olarak verilen 250 lira 1961 yılında tesbit edilmiş, o günden bu yana asgarî geçim indeksleri yüzde 69 fırlamış, okul harç ve giderleri ise yüzde 100 artmıştır. Bu imkânsızlıklar, Türkiye'de, yüksek öğrenim çağında bulunan gençlerin ancak yüzde 3'ünün

okuyabilmesi sonucunu doğurmakta ve -Bakan Ertem'in "gençleri topluma küstürmiyelim" demesine rağmen- AP İktidarının hoşuna gitmeyen toplumsal bunalımı ve öfkeyi davet etmektedir. Ancak, üniversite öğrencilerinden yüzde 2.9'unun ülke sorunlarıyla ilgilenmesi, AP tipi İktidarlar için büyük bir şansdır.

Bu, son yapılan anketin yerdiği düşündürücü sonuçtur.

Yüksek Öğrenim Yurtlar ve Krediler Kurumu tarafından yapılan bir anket, öğrencilerden yüzde 20'sinin gelecek kaygusu içinde olduklarını ortaya koymuştur. Binlerce öğrenci, yurt, kitap, kitaplık ve iyi besin alamamaktan şikâyetçidir. Bazıları cinsel sorunlar içindedir. Örneğin bir öğrenci, testteki soruya, "Fena halde âşığım; başka birşey düşünemiyorum" şeklinde cevap vermiştir.

Gençler, parasızlıktan ve diğer imkânsızlıklardan eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşılayamamaktadırlar. Gerçi öğrencilerden küçük bir azınlık "çok şükür hiçbir derdim yok" demektedir ama, İstanbul Mediko - Sosyal Merkezine başvuran öğrencilerden yüzde 10'unun ciddi şekilde ruhî bunalımlar içinde olduğu tesbit edilmiştir.

Greve doğru!

Bütün bu imkânsızlıklara ve kötü şartlara rağmen okumak için çırpınan binlerce gencin kontenjan yetersizliği nedeniyle üniversiteden yüzgeri edilmeleri ise meseleye tüy dikmektedir. Örneğin 1967 - 1968 ders yılı için üniversite giriş sınavına katılan 46 bin gençten ancak 10 bininin çeşitli fakülte ve yüksek okullara girebilme şansı vardır. Üniversite yöneticilerinin kontenjanları artırmamaları karşısında Bakan, "Ne yapalım, vicdanlarına kalmış" diyecek kadar çaresizlik içinde bulunmaktadır.

Türkiye Milli Talebe Federasyonu, Üniversite sorunları hakkında ilgililerin ve kamuoyunun dikkatini çekmek üzere, bütün Türkiye üniversitelerinde uygulanacak bir boykota hazırlanmaktadır. Federasyon Başkanı Sencer Güneşsoy, bu konuda kararlı olduklarını ve önce bir gün, sonra daha uzun sürecek boykotlara gidebileceklerini söyledi. Ayrıca, bazı gençlik kuruluşları da, bu ders yılında üniversiteye giremeyen öğrencilerle İstanbul'dan Ankara'ya bir yürüyüş düzenleyeceklerdir. Bine yalan öğrencinin katılacağı söylenen bu yaya yürüyüş, Ankara, İstanbul ve İzmir'de yapılacak büyük mitinglerle desteklenecektir.

YILMAZ GÜMÜŞBAŞ

ÖĞRETMENLER

Eğitim ordusunda isyan

Antalya'dan 7 öğretmenin, sağlam bir gerekçe gösterilmeksizin, Doğu Anadolu'nun çeşitli illerine nakledilmesi üzerine Milli Eğitim Bakanlığı ile TÖS ve TÖDMF arasında başlayan çatışma, bu hafta değişik renk aldı. İki öğretmen kuruluşunun, **Milli** Eğitim Bakanı İlhami Ertem'e ortaklaşa verdikleri muhtırada belirtilen ve öğretmenlerin yerlerinde kalmalarını isteyen teklifin Bakan tarafından kabul edilmemesi, gerginliği daha da artırdı. Bakanın niyetini daha çok gazetelerdeki demeçlerinden öğrenen öğretmenler, muhtırada belirttikleri "direnme" hareketinin şeklini, **taktik** ve stratejisini tesbit etmek üzere Ankara'da ortak bir toplantı yapacaklardır. Toplantıya TÖS ve TÖDMF'nin bütün merkez ve mahalli yöneticileri katılacaklardır.

Bakan Ertem, en çok, muhtırada geçen "direnme" deyimine tutulmuş görünmektedir.

"— Bu 'direneceğiz' lâfını pek

BAHRİ SAVCI VE FAKİR BAYKURT
"Yıldırım Harekâtı"nı hazırlayanlar

anlamadım. Nasıl direnecekler acaba?" demektedir.

Ertem'e göre, genel Millî Eğitim politikası içinde düşünüldüğü takdirde öğretmen kuruluşlarının isteklerini anlamaya imkân yoktur. Devlet memuru olan öğretmenlerin hukuk kuralları dışına çıkmaları, "cezayı mültelzim"dir.

Öğretmenlerin derslere girmeyeceklerine dair haberlerle ilgili **bir** soruya da Bakan,

"— Boykot, derse devam etmemek demektir. Bunun karşılığı ise öğretmeni müstafi addetmeye kadar gider. Kanunları aynen uygulıyacağız" dedi.

Fırtınadan önce

Gerek TÖS ve gerekse TÖDMF yöneticileri, istedikleri olmadığı takdirde, herşeye rağmen, dediklerini yapacaklarım bildirmektedirler. Nitekim Bakanlığa verilen mühletin dolduğu 29 Ekim günü toplana___ olan öğretmen temsilcileri, baskıya rağmen, toplantıyı ertelememişlerdir.

Öğretmen kuruluşları liderleri, toplantıda görüşülecek konular ve direnmenin mahiyeti hakkında hiçbir açıklama yapmamaktadırlar. TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt,

"— Stratejimizi şimdiden deşifre edemeyiz. Yapıldığı zaman görülecektir" dedi.

TÖDMF Genel Başkanı Prof. Bahri Savcı ise, yasalara aykırı hiçbir hareket yapılmıyacağını, nelerin suç sayılabileceğini Milli Eğitim Bakanından çok iyi bildiklerini söyledi ve,

"— Bakanın bilmediği pek çok direnme yolu var. Görünce öğrenecektir" şeklinde konuştu.

●

BAŞBAKANLIK

Ayranı yokken içmeye

İnsanların, bazı şeylere alıştıkları zaman bunlardan vazgeçemediklerinin gözalıcı bir delilini Başbakan Süleyman Demirci son **Irak** gezisi sırasında vermiştir. Demirci Doğu Anadolu'ya bir patates fabrikası, İstanbul'a da bir Boğaz Köprüsü vaad ettikten sonra Iraklıların, Türkiye'nin Irak'ta petrol araması ve işletmesi teklifini kabul etmiştir!

BAŞBAKAN DEMİREL IRAK DÖNÜŞÜNDE
"Peder zurna çalar mıydı?"

Bu mesele Bağdat'ta ciddi ciddi görüşülmüştür.

Teklif, İsrail konusunda bizi kendi taraflarına biraz daha fazla çekmek isteyen Iraklılardan gelmiştir. Iraklılar yeni ve çok ümitli petrol sahalarında Türkiye'nin arama yapmasından bahsetmişler, Demirel ile Tabii Kaynaklar Bakanı Sezgin fikri çok cazip bulmuşlardır. Aramayı TPAO yapacaktır. Petrol bulunduğu takdirde Türkiye'nin alacağı hisse görüşülmemiştir. Yabancı başka şirketler yüzde 50 almaktadırlar.

Demirel, Türkiye'nin henüz kendi memleketinde petrol konusunda güçlükleri halledemediği hatırlatıldığında ve bir yandan 400 milyon dolarlık tabii gaz boru hattı projesinin, bir yandan bu yeni teşebbüsün altından kalkılıp kalkılamayacağı sorulduğunda "Türkiye büyük devlettir" cevabım vermiştir.

Gezide dikkati çeken diğer nokta, Lenin'in mozolesi önünde "huşu" içinde görünen Demirel'in, bu defa Kerbelâ'da, Hüseyin'in mezarım ayni "huşu" içinde ziyaret ettiğidir. Dinî ziyaretlere ait, Demirel'i dua ederken gösteren resimler, Türkiye'de AP'li gazetelere dağıtılmıştır. Bunun, Rusya gezisinin izlerini silmek için yapıldığı sanılmaktadır.

"Çifte tabancalı Hamido" da geziye renk katan bir unsur olmuştur. Heyet mensupları Hamido'ya,

"— Niye iki tabanca taşıyorsun?" diye sorduklarında, şu cevabı almışlardır:

"— Ya birisi tutukluk yaparsa?."

Kulağa Küpe

Üstadlar fazla yaşlanınca...

Türkiye'de anlaşılıyor ki, yaş da içki gibidir. Kimi, içkiye nasıl dayanırsa yaşa öyle dayanıyor. Kimi de, içkiye nasıl dayanamazsa, yaşa öyle dayanamıyor.

Bu ikincilere bir misal, Fatih Rıfkı Atay olmalı.

Üstadın, bugünlerdeki bir yazısının altına düştüğü not:

"Not - Pendik tersanesi için vatandaşlara hisse senedi sürülmek istenmektedir. Vatanına acıyan on para vermemelidir. Zati, zevk ve kültürü yerinde ilk kuşak, yapılmış da olsa onu yıkacaktır!"

İŞ ALEMİ

BANKACILIK

Bazı devlet banka • larının verimsizlik yüzünden kapatılması gerektiği yolundaki görüş ve haberlere, bu devlet bankalarından biri olan Etibank'ın cevabı, ilginç bir rapor oldu. Türkiye'-deki bellibaşlı bankaların mali verimlilik - rantabilite- bakımından başatı dereceleri bu raporda sıralanmıştır. Sura şöyledir: Etibank, Akbank, Türkiye Garanti Bankası, Denizcilik Bankası, Ziraat Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Halk Bankası, İş Bankası, Emlâk Kredi Bankası.

Malî verimlilik, bankacılıkta geçerli bir başarı ölçüsü olarak kullanılmaktadır. Etibank'ın, 1966 sonu rakamlarına dayanarak hazırladığı bu cetvele bakılırsa, devlet bankaları başarı bakımından hiç de özel sektör bankalarının ardında değildir. Dokuz büyük banka arasında yapılan "klâsman"da birinciliği, dördüncülüğü, beşinciliği, yedinciliği ve dokuzunculuğu devlet bankaları, ikinciliği, üçüncülüğü, altıncılığı ve sekizinciliği özel sektör bankaları almaktadır.

Etibank'ın Bankacılık bölümünde hazırlanmış olan raporda ayrıca özel sektör ve devlet bankalarının halktan mevduat toplama kaabiliyetlerine dair rakamlara da yer verilmiştir. Bu hususla ilgili cetvel de devlet bankalarının özel sektör bankalarından çok geride olmadığını göstermektedir. Her şubeye düşen ortalama mevduat miktarı, İş Bankası'nda 18 milyon 576 bin, Yapı ve Kredi Bankası'nda 13 milyon 455 bin, Etibank'ta 10 milyon **416** bin liradır.

Raporda "Özel sektör bankaları ile rekabet zorluklarının mevcudiyeti"nden bahsedilmekte ve buna rağmen devlet bankalarının başarısız olmadıkları belirtilerek çeşitli bilgiler verilmektedir.

DANIŞMA

PTT santralindeki 08 numara ısrarla çaldı. Memure, ahizeyi kaldırdı. "Ben, Atatürk Lisesi Müdürüyüm" diyen ses, bir rakamın karekökünün nasıl alınacağım soruyor ve kendisinin bir yetkiliye bağlanmasını istiyordu.

Memure, "Allah allah.." diye söylenerek, elindeki fişi, önündeki tablonun ilgili prizine soktu.

CEMAL MIHÇIOĞLU
Marko Paşa

Fakat, hayret! Az ünce memureye "Atatürk Lisesi Müdürü" olduğunu söyleyen ses, şimdi karşısındaki yetkiliye öğrenci olduğunu ve bir karekök almak için saatlerdir terlediğini bildiriyor ve çözüm yolunu öğrenmek istiyordu. Aşırı meraktan olacak, konuşmayı dinleyen memure, bunun üzerine dayanamadı ve hemen araya girdi:

"— Aa, ayıp değil mi be? Hani lise müdürüydün?"

Telefon memuresinin bu muzip Öğrenciyi bağladığı yer, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsüne bağlı "İdarî Danışma Merkezi"ydi.

1967 yılı şubatında kurulan ve halkın büyük çapta ilgisini toplayan Merkez, 14 masa halinde çalışmakta ve vatandaşlardan gelen, 14 ayrı konudaki, hemen her çeşit soruyu cevaplandırmaktadır.

Enstitü. Genel Müdürü Prof. Cemal Mıhçıoğlu - nun buluşu olan bu yeni örgüt, bir süredir çok yararlı olmakta ve örneğin üniversite giriş sınavlarıyla ilgili her çeşit soru aynı anda cevaplandırılmaktadır. İdari Danışma. Merkezi Müdürü Emekli General Tufan Akkoç, şehir içinden hergün bine yakın, şehirlerarasından ise yüz kadar telefon aldıklarını söylemektedir. Gayet başarılı çalışan Merkez, her ay binlerce vatandaşın Maliye, Çalışma, İçişleri, Milli Eğitim, Belediye, Gümrük, Adalet, Ticaret, Turizm, Sağlık, Köy İşleri, Tarım ve Ulaştırma ile ilgili her çeşit sorunu cevaplandırmaktadır.

Merkeze yöneltilen sorular arasında çok ilginç leri bulunmaktadır, Örneğin, Yenimahalle'den otomobil çalan , bir genç, bununla bir süre dolaştıktan sonra arabayı yerine bırakıp kaçtığım ve yakalanmış olsaydı ne kadar ceza verilebileceğini sormuştur. Bir genç de, bekâr olduğunu, bir evlenme cemiyeti kurmak için hukukî bir engel bulunup bulunmadığını merak etmiştir.

08'in cevaplandırmadığı tek soru "Havadan nasıl zengin olabilirim?" sorusudur ki onun bu kadar mütehassısı varken 08 kendini yetkili görmemektedir.

BANKALARIN MUKAYESESİ

Bankanın adı	Net bankacılık kân (İştirakler hariç)	Öz kaynaklar	Malî rantabllite s %
Etibank (devlet bankası)	9.115.000.—	25.004.000-	36.45
Akbank (özel banka)	10.165.000.—	52.344.000.—	19.41
T. Garanti Bankası (özel banka)	3.450.000.—	30.437.000.—	1133
Denizcilik Bankası (devlet bankası)	1.672.000.—	15.600.000.—	10.71
Ziraat Bankası (devlet bankası)	69.502.000.—	935.992.000.—	7.42
Yapı ve Kredi Bankası (özel banka)	8.694.000.—	122.492.000.—	7.09
Halk Bankası (devlet bankası)	8.153.000.—	118329.000.—	6.89
İş Bankası (özel banka)	18.629.000.—	363.000.000.—	5.13
Emlâk Kredi Bankası (devlet bankası)	4.045.000.—	563.539.000.—	0.71

AMERİKALILAR AMERİKA'DA VİETNAM'A KARŞI
Hanım kırarsa kaza, hizmetçi kırarsa kabahat

DIŞ OLAYLAR

İNSANLAR ve BOMBALAR

Son günlerde, dünyanın bütün önemli başkentlerinde, Vietnam savaşını protesto amacıyla büyük gösteriler yapıldı.

Bu amaçla düzenlenen gösterilere Washington'da 100 bine, Paris'te 50 bine, Berlin'de 15 bine, Kopenhag'da 10 bine, Londra, Otto ya ve Sidney'de de 5'er bine yakın insan katıldı. Bunların hemen hepsinde polisle göstericiler arasında çatışmalar oldu. Özellikle Washington'da, Amerikan Savunma Bakanlığının -Pentagon- önünde yapılan gösteride işe askerler de karıştı, yaralananların ve tutuklananların sayısı düzineleri aştı.

Dünyanın bütün önemli başkent lerinde yapılan bu hareketlere, tabiî, Moskova da yabancı kalmadı. Ama işin doğrusunu söylemek gerekirse, gösterilerin en sessizi ve düzenlisi Sovyet başkentindekiydi. Kendisine "Moskova halkının temsilcileri' adını veren bir grup, buradaki A merikan Elçiliğine giderek, Büyü!. Elçi Llewellyn E. Thompson'a, Wa-, hington'un Vietnam politikasını yeren Rusça bir muhtıra verdi. Buna karşılık, Büyük Elçi Thompson da onlara, Başkan Johnson ile Dışişleri Bakanı Dean Rusk'ın bu konuyla ilgili olarak yaptıkları konuşmaların İngilizce metinlerini dağıttı.

Bütün bunlar olup biterken, Vietnam'daki üslerinden ve uçak gemilerinden havalanan Amerikan savaş uçakları, başta Hayfong limanı olmak üzere. Kuzey Vietnam'daki hedefleri bütün şiddetiyle bombalamaya devam ediyorlardı.

Sen de mi, Brütüs?

Fakat hiç şüphe yok ki, Başkan Johnson'un izlemekte olduğu Vietnam politikası, en derin yarayı, eski Başkan Kennedy'nin özel danışmanı Theodore C. Sorensen'in, ünlü Amerikan dergisi "Saturday Review"da yayınlanan bir yazısından aldı.

Kennedy'nin ölümünden sonra Beyaz Sarayın çevresinden uzaklaşan aydınlardan bazıları, bu arada iktisatçı Kenneth Gailbright ile tarihçi Arthur Schlesinger gibi çok tanınmışları da dahil, bir süredir. Başkan Johnson'un, Vietnam açmaz anı silâh gücüyle çözmek çabasına karşı durum almışlar ve bu açmazın ancak görüşme masası başında giderilebileceğini savunmaya başlamışlardı. Aradan çok geçmeden, bunlara, aralarında eski Başkanın kardeşi New York senatörü Robert Kennedy'nin de bulunduğu bazı politikacılar da katıldılar ve Johnson -Rusk ikilisinin kuvvet politikasına karşı Kongre içinde isyan bayrağı açtılar. Başkan Kennedy'nin en yakın akıl vericilerinden biri olan Theodore C. Sorensen ise, şimdiye kadar hep, susmayı tercih etmişti.

Nihayet Sorensen'in de, geçen hatta bu sessizliği bozarak Başkan Johnson'un Vietnam politikasına karşı durum alması, üstelik yazısında, eski Başkan Kennedy sağ kal-

saydı Vietnam sorununun çoktan çözülmüş olacağım ileri sürmesi, Beyaz Sarayda gözle görülür bir telâş ve hoşnutsuzluk yarattı.

Ünlü Amerikan mizahçısı Art Buchwald, son günlerde yayınlanan fıkralarından birinde, Başkan Johnson'un, çevresindeki herkesi, seçim lerden önce kendisi gibi güç durumlara düşen eski başkanların hayatlarını incelemeye çağırarak bunlardan bir ümit ışığı bulmak istediğini anlatmakta, ince ince dalgasını geçmektedir.

Eloğlu boş durur mu?

Başkan Johnson'un Vietnam konusunda gösterdiği beceriksizliğin, bazılarını ümide düşürdüğü anlaşılıyor. Bunların başında, hiç şüphesiz, J. F. Kennedy'nin yediği kurşun yüzünden vakitsiz iktidardan ayrılmak zorunda kalan "Kennedy Klanı" geliyor. Gerçi Robert Kennedy, ısrarla, önümüzdeki seçimlerde Başkan Johnson'un karşısına çıkmıyacağını söylemektedir ama, politikada sözlerle eylemlerin çoğunlukla birbirini tutmadığı iyi bilinen bir gerçektir. Bazı gözlemciler, "Kennedy Klanı"nın en gözde üyelerinden biri olan Sorensen'in son çıkışım bu açıdan değerlendirmekte ve Robert Kennedy'nin 1969 seçimlerine hazırlandığım ileri sürmektedirler.

Ümide düşenler arasında, Cumhuriyetçiler de bulunmaktadır. Fakat Cumhuriyetçi Partinin aday-ları arasında en çok adı geçenin bir başarısız artist eskisi diye tanınan Kaliforniya Valisi Ronald Reagea olduğu düşünülürse, insanın, bayağı, Johnson'un ikinci bir döneni daha seçilmesini dileyeceği geliyor.

"Kızıl Düşes"in maceraları

Kadın, İspanya'nın en soylu ailelerinin birinden geliyor. Adı: Luisa İsabel Alvarez de Toledo Y Maura. Medina Sidonia Düşesi, Villafranca ve Valex Markizi. Lâkabı: Bir süredir İspanya'nın sosyal sorunlarına merak sardığı için, "Kızıl Düşes". Son günlerde, diline, İspanya'daki Amerikan üslerini ve bu üslerdeki çekirdekli silâhları doladığı için de, kendisini "Atomik Düşes" diye adlandıranlar var.

İşte bu şatafatlı kadın, bir Madrid mahkemesinde yargılandı ve bir yıl hapis cezasıyla 180 dolar para cezasına çarpıldı. Suçu: Geçen yıl İspanya'daki Amerikan üslerinden birinden havalanan bir savaş uçağından Palomares bölgesine düşen -tabii, yanlışlıkla- 3 atom bombasından zarar gören köylülere ödenecek tazminatı az bulduğu için, Madrid'deki Amerikan Büyük Elçiliğinin önünde izinsiz gösteri düzenlemek... Gerçi bu bombalarda patlatıcı bulunmadığı için felâketin büyüğünden kurtulunmuştu ama, bombaların çıkardığı atomik ışınlardan korunmak amacıyla, İspanyol hükümeti, bu bölgedeki çiftçi ve hayvan besleyicilerini bir süre üretimlerini durdurmaya zorlamış ve bunlar, bu yüzden, büyük zararlara uğramışlardı. Amerika şimdiye kadar bu bölge halkına 600 bin dolan aşkın tazminat ödemiş, fa-

GENERAL FRANCO

kat gene de taleplerin önünü alamamıştır.

31 yaşındaki Düşes, bölge halkının, haklı olduğuna inandığı taleplerini desteklediği için çarpıldığı cezaya pek aldırmaz görünüyor. Bu ceza karşısında ondan daha çok telaşlananlar, hiç şüphesiz, Amerikalılardır. Çünkü, kendilerine karşı düzenlenmiş de olsa, bir kadının, hem de bir Düşesin, zararsız bir gösteri yüzünden bir yıl hapse atılmasını, İspanya'da kurulduğunu görmek istedikleri demokratik düzen ile pek bağdaştıramıyorlar. Üstelik bu cezanın, şimdi, "Amerikalı, evine dön!" -yani "Yankee, go home!"- diye bağıran ülkelerin arasına, sâdık dostları Franco'nun İspanyasını katmasından da korkuyorlar.

Hani, endişelerinde pek de haksız sayılmazlar!

●

ORTA DOĞU

Bu gemi niçin battı?

Birleşmiş Milletler gözlemcilerinin İsrail ile Mısır arasındaki ateş - kesiminin korunması amacıyla yaptıkları sıkı çalışmalara rağmen, haziran başındaki altı günlük savaşırı bitmesinden bu yana, Süveyş bölgesinde hiçbir gün çatışma eksik olmuyordu. Derken, bu çatışmalar Akdeniz'e de sıçramış ve Mısırlılar, Portsait limanındaki sovyet yapısı bir karakol gemisinden attıkları gene sovyet yapısı iki füze ile, İsrail donanmasının en güçlü destroyerlerinden Eylat'ı batırmışlardır. Bilanço: Onbeş ölü, yirmiyi aşkın da yarak...

İsrail'e bakılırsa, füzeleri yediği sırada Eylat, Portsait'ten 14 mil uzakta, yani açık denizde bulunuyordu. Bu bakımdan, Mısır'ın davranışı, Telâviv'e göre, önceden düşünülüp hazırlanmış bir saldırıdan başka birşey değildir. Oysa Mısır, Eylat'ın, batırıldığı sırada Birleşik Arap Cumhuriyeti karasularında yüzdüğünü ve Arap topraklarına saldırmaya hazırlandığım ileri sürmektedir.

Her Mısır - İsrail çatışmasında olduğu gibi Eylat'ın batırılması konusunda da kimin doğru, kimin iğri konuştuğunu kestirmek mümkün değildir. Şimdilik kestirilmesi mümkün olan tek şey, Araplara verdiği silâhlardan hiç değilse bir tekinin nihayet bir işe yaradığım gören Sovyetler Birliği'nin ve Sovyet silâhlarının etkenliğini gören Arap kütlelerinin, karşılıklı memnunluk duymakta olduklarıdır. Ancak, duygularım çabuk frenleyen Moskova, bu heyecanlı havanın yeniden kendisini Birleşik Amerika ile karşıkarşıya getirebilecek büyük bir buhrana yol açmasını önlemek için hemen harekete geçmiş ve bu olayı bahane ederek, Arap - İsrail anlaşmazlığını bir kere daha Güvenlik Konseyinin önüne getirmiştir.

Bir Savaşın Anatomisi

DÜNYANIN çeşitli yerlerinden yükselen barış çağrılarına rağmen, Vietnam savaşı bütün şiddetiyle sürüp gitmektedir. Bir yandan iç politikanın ağır baskısı altında olan Başkan Johnson'un bombardımanları durdurmamak konusundaki inadı; öteyandan Kuzey Vietnam'ın, uğradığı ağır kayıplara rağmen gösterdiği direnmenin kendisinden çok Birleşik Amerika'yı, bu arada özellikle Başkan Johnson'u yıprattığı yolundaki inancı yüzünden, savaşan tarafların değil bir masa başında, gizli kapalı köşelerde bile biraraya gelmeleri hâlâ mümkün olamamıştır. Bu gidişle, mümkün olacağa da benzememektedir.

Birleşik Amerika, kendi anavatanından binlerce mil ötede ve çoğunlukla savaş hukukuna aykırı yollardan yaptığı bu silâhlı çatışmayı haklı gösterebilmek için, şimdiye kadar çeşitli şeyler söylemiştir. Bunlardan bir kısmı, gelecek kuşaklarca herhalde mizan antolojilerine alınacak kadar neşe vericidir. Örneğin, bazı Amerikan propaganda organları, Birleşik Amerika'nın, Vietnam'da, Güney Vietnamlıların çağrısı üzerine ve buradaki demokrasiyi korumak için savaştığını ileri sürmektedirler. Bir zamanlar Amerikalı yöneticiler de böyle konuşuyorlardı. Fakat bereket versin ki, bir süredir, bu gibi şakaları bir yana atıp, amaçlarının, Asya'daki Çin yayılmasını durdurmak olduğunu söylemektedirler. Amerikan dış politikasına yön verenlere göre, bugün Güneyde, Kuzey Vietnam'dan da yardım alarak savaşan Vietkonglar, aslında Pekinin Asya'daki etkisinin kuvvetlenmesi amacına hizmet eden bir avuç kukladan başka birşey değillerdir.

AMERİKALILAR arasında daha gelişmiş bir düşünce düzeyine erişmiş olanlar da yok değil Başkan Johnson'un danışmanlarından Walt Rostow, Birleşik Amerika'nın Vietnam'da döktüğü kan ve paranın nedenini daha güzel ve gerçeklere daha uygun Ur biçimde açıklıyor. Rostow'a göre, belki bugün Vietnam'da bağımsızlık ve birleşme için savaştıklarını söyleyenler, yani Vietkonglar, Pekin'den de bağımsızdırlar ama, yaptıkları mücadelenin taktiği Mao'nundur ve eğer bu taktik Vietnam'da başarı kazanırsa, dünyanın her tarafında başarı kazanabilir demektir. Başka bir deyişle, eğer Vietnam'da kendini Ulusal Kurtuluş Cephesi diye adlandıran örgüt başarıya ulaşırsa; bir avuç baldırıçıplak çetesi, Birleşik Amerika'nın istek ve çabalarına rağmen Saygon'da yönetimi ele geçirip Hanoi ile birleşirse, bunun arkasından sıra, Asya'daki öteki Batı taraflısı yönetimlere, örneğin Tayland'a, Filipinlere, Malaysia ve Endonezya'ya, hattâ belki de Lâtin Amerika'ya bile gelecek, boradaki Batı saltanatları da yıkılacaktır. Buna, teknik deyimiyle "Domino teorisi" denilinektedir ve Birleşik Amerika, Vietnam'da, işte bu korku verici olasılığın gerçekleşmesini önlemeye çalışmaktadır.

Birleşik Amerika bugün Vietnam'da verdiği savaşı bu açıdan görmeye devam ettikçe, yani Vietnam'da kendisine ve kendi kuklanı Saygon yönetimine kafa tutanların, ülkelerinin yabana etkilerden kurtulmuş gerçek bağımsızlığı ve birliği için çalışan Vietnam milliyetçileri değil de, yalnızca buradaki Batı nüfuzunu kırmak ve ülkede komünist bir düzen kurmak isteyen Pekin yetiştirmeleri olduğunu sandıkça, görüşme masası başına oturulsa bile bundan olumlu bir sonuç alınamaz. Çünkü Birleşik Amerika, oturacağı bu görüşme masası başında, bütün dünyaya çete savaşının hiçbir işe yaramıyacağını gösterebilmek amacıyla, bugünkü statükoyu korumak isteyecektir.

A. Halûk Olman

BİRLEŞİK Amerika'nın amacı böylece, açıkça tanımlanınca, bunun için ne yapmak gerektiği de kendiliğinden ortaya çıkıyor. Dünyanın her yanındaki had dini bilmezlerin bütün ümitlerini kırmak için, her ne pahasına olursa olsun, Güney Vietnam'ın, Ulusal Kurtuluş Cephesinin yönetimi altına girmesin] önlemelidir, İşte. Birleşik Amerika, bugün Vietnam'da bunun için kanlı bir savaş vermekte, bunun için Ulusal Kurtuluş Cephesini Saygon'da söz sahibi edecek her türlü anlaşmadan kaçınmaktadır.

Zaten, Başkan Johnson'un kuvvet politikasına karşı çıkan Amerikalılar bile, sıkısıkıya, "İki Vietnam" görüşüne bağlıdırlar. Baş kan Johnson'dan ayrıldıkları nokta, bunun hangi yolla gerçekleştirilebileceği noktasıdır.

Burada, "İki Vietnam" görüşünün "İki Almanya" görüşü kadar gerçeklere aykırı ve geçersiz bir görüş olduğunu söylemek zorundayız. Öyle umulur ki, Birleşik Amerika, bunu zaman geçmeden anlar ve dünyanın bir yanında izlediği politikanın öteki yanında izlediğiyle tutarlı olmasına dikkat eder. Aksi halde, bu tutarsızlığın cezasını günün birinde hep birlikte ödemek zorunda kalacağımızdan korkarız.

MODERN HAYAT

HAYRİYE ERKÖK VE ESERİ
Çok para yerine, çok zahmet

Uzun boylu, balık etinde, çekik gözlü genç kadın, tahta iş merdiveninden büyük bir çeviklikle atladı, mala ile harç tenekesini yere bıraktı ve, süratle temizlemeğe çalıştığı elini gazeteciye uzatırken,

"— Beni iş üstü yakaladınız.." dedi.

Biraz gururla, biraz da utanarak üstüne başına bakıyor, gülümsüyordu.

Üzerinde, vaktiyle siyah olduğu anlaşılan, leke içinde bir pantalonla alçıya batmış bir bluz vardı.

Bir yıla yakın bir zamandır, Başkentin Bahçelievler semtinde 35. sokaktan geçenler, hep aynı kıyafetle pencere kasalarını takan, macunlayan, pencerelerden iskeleye atlıyarak mozaik tozu, çimento serpmesi yapan, saç tabakalar üzerine alçı döken, kazan, yıkayan, taşıyan, çizen genç bir kadını bazen hayretle, bazen kınayarak, bazen de gıpta ile seyretmektedirler. Önceleri kınayanlar, bu iki katlı, küçük, oldukça eski evin bir yıl içinde aldığı şekli görünce, hayranlıklarını gizleyememişlerdir. Zira, evin ikinci katının değişik büyüklükteki pencereleri arasına yanyana sıralanan kehribar rengi tahta çubuklar; pencerelerin tümünü birden kucaklayan beyaz, geniş çerçeve; etki kapının yerini alan poliester cilâlı, yanında çiçekliği bulunan modern kapı; genişletilmiş ve yere kadar camla indirilmiş alt kat penceresi; beyaz fer - forje bahçe kapısı, buzlu camdan ve demirden yapılmış bahçe duvarı, eve çok yeni bir hava vermiştir. Bu havayı veren başlıca şeylerden biri de, evin dış duvarlarım kâplıyan, tuğla şeklinde çalışılmış, renkli çimento ve mermer parçalarından yapılmış renkli kaplamadır. Sanki eve, sihirli' bir değnek dokunmuştur.

Restorasyon kararı

Hayriye Erkök, eseri hakkında bilgi veren bir ressam gibi anlatmağa koyuldu:

"— Onu, dört yıl önce, severek almıştık. Çok küçüktü. Aşağıdaki misafir ve yemek odalarına ancak beş kişi sığıyordu. Üç koltuğu zor yerleştirmiştik. Sonra, muhafazalı değildi. Kaloriferi de olmadığı için, kışın ısınmak kolay olmuyordu. Ama bahçesi vardı, bizimdi ve seviyorduk. Güzelleştirmeğe de kararlıydık.

Önce, kalorifer tesisatı koymaya ve arka bahçeden çalarak, arka tarafa, yemek odasının devamı olarak büyük bir salon, salonun üstüne de, yuvarlak merdivenle çıkılacak bir yatak odası ve teras eklemeye karar verdik. Başvurduğumuz ustalar ve müteahhitler bizden, bu iş için, aklın almıyacağı paralar istediler. Belki haklıydılar ama, bizde bu para yoktu. Evin de güzelleşmesini, istiyorduk. Ne yapabileceğimizi düşün- - dük.

Eşim iktisatçıdır. Gerçi o âna kadar eline mala bile almamıştı ama, bakmasını ve öğrenmesini sever. En büyük eğlencesi, yakınımızdaki, bir inşaatı seyretinektir. Ben ise, Kız Teknik Öğretmen Okulu Desen bölümünden mezunum. Özellikle türk motifleri üzerinde çalışmalarım vardır. El sanatlarını severim. Benim de tecrübem, işte bundan ibaretti.

Birgün eşim, bir inşaattaki ustalarla görüştükten sonra, 'İş bilenin, kılıç kuşananın... Ben ağır işleri yaparım, sen hafifleri, evimizi kendi emeğimizle meydana çıkarırız' dedi. Sevinçle, 'Mükemmel!' diye bağırdım. Onbirindeki kızımız Gamze de memnundu. Gel gör ki, gece yatağa girince kara kara düşünmeye baş-

ERKÖK'LER ÇALIŞIYORLAR
İki el *bir baş için*

ladım. İçinde **oturduğumuz evi** önce yıkacak, sonra da, karınca gibi sap ve saman taşıyarak, yeniden yapacaktık. Bir düşünün!.. Ya beceremezsek, diyordum. Ya mutfak işi, ya çamaşır? Bütün bu işlerin arasında bir de yemek pişirme **derdi** vardı. Bu nasıl olacak, diyordum.

Sabah kalktık ve eşimle, alt arka duvara ilk kazmayı vurduk. Eşimin, iktisatçı olarak **işi** ağırdı. Üçbuçuk yıldır, izin hakkını kullanamamıştı. Üçbuçuk aylık birikmiş izni vardı. Zaten, **evi** restore etmek için almıştı iznini..."

Bülbül yuvası gibi

Erkök'lerin 35. sokaktaki evleri, hemen hemen bitmiş durumda. Arkaya doğru, büyük pencereli bir salonu; salonun üstünde, fer - forjeden ve tahtadan yapılmış yuvarlak bir merdivenle çıkıları, duvarları yerli dolaplarla kaplı şık bir yatak odası ve terası var. Sadece, bahçenin çimlerinin ekilmesi, bahçe feneriyle bahçe şöminesinin yapılması kalmış.

Sonra, Erkök'lerin üzerinde durdukları birtakım ayrıntılar da var. Örneğin, bahçe duvarının, kırık mermer motifleriyle kaplanmış kısmında bırakılmış bir oyuğa evin numarası, ışıklandırılarak takılacak. Kapıya da, Cemil Erkök'ün birgün Ulus'taki bir işportacının elinde görüp satın aldığı çok şık, tokmaklı zil takılacak.

Evin iç dekorasyon işi ise yeni başlamış. Önce, lüzumsuz bütün kapılar kaldırılmış. Yemek odasının duvarına açılan büyük bir pencere sayesinde, evin eski bîr küçük aralığı amerikan bar olmuş. Yemek odasından salona kemerli, geniş bir kapıdan giriliyor. Şöminenin öne, gene mermer parçalarıyla kaplanmış bir **duvarla** ayrı **bir** köşe meydana getiriyor; **Burası,** evin bahçesi! **Evin** iç dekorasyon bakımından tamamlanmış kısmı ise, gene serli, küçük dinlenme odası. Bir duvar, boydan **boya,** poliester cilâlı karaağaç kitaplık ve kaplama ile örtülü. Karşı duvar ise, Hayriye Erkök'ün kendi eliyle döktüğü, kalıplar halinde beyaz **alçı ile** kaplı. Hayriye Erkök, bunun için, kendisine özgü bir çalışma tekniği geliştirmiş. Alçıyı, dondurmadan, saç tabakaların üzerine döküp, duvara tespit ediyor. Aynı çalışmayla, çok orijinal, kartonpiyer bir **tavan** yapmış; **düralitten** bir ikinci yarım tavanla **da,** odaya gerekli gizli ışıkları vermiş. Aynı kartonpiyer çalışma hiyeroglif desenleriyle, evin dış duvarların; süslüyor.

Ayakkabı ve kilo yiyen iş

Restorasyonun çok pahalıya mat-olup olmadığı sorusunu Erkök'ler büyük bir heyecanla, gülerek karşıladılar. Çok emek ve çok zaman, parayı aratmamış. Örneğin, evin dış duvarının bir kısmını kaplıyan, tuğla biçiminde çalışılmış çimento işi için yalnızca 40 lira gitmiş. Evin içini ve dışını, büyük satıhlar üstünde süsleyen kırık mermer kaplama ise yalnızca 250 liraya!

Hayriye ve Cemil Erkök, duvar yıkmaktan duvar örmeye, tavandan taban işine, çimentodan boyaya, bütün işleri kendileri yapmışlar. Sadece makine gerektiren demir ve tahta işleri için, verdikleri ölçülere göre parçalar yaptırmış, bunları da hemen hemen hep kendileri monte etmişler. Yıkılan bir evden satın aldıkları tahta malzemeyi, evin. holünden

yatak odasına, genişleyen mutfaktan salon pencerelerine, her yerde kullanmışlar.

Cemil Erkök,

"— Yeni bir ev yapmak, herhalde, insana daha çok imkân verir. Ama, bu bizim yaptığımızda, elinizdeki işle bağlısınız. Buna rağmen, eskiyi yeni yapmanın da bambaşka bir zevki var, tabîi.." dedi.

"— Peki ama, üstünüz başınız çok kirleniyor, değil mi?"

Hayriye Erkök, soruyu gülerek karşıladı:

"— Eşim, bu işte 5 ayakkabı, 4 pantalon yedi 'e 13 kilo da kaybetti. Tabii, bunları da maliyete eklemek gerek... Ama, kiloları kaybettiğinden memnunuz. Çünkü, sağlığına kavuştu."

Bülbül yuvasının içi

Hayriye Erkök'e göre, çağımızın büyük özelliklerinden bizi de, 19 dekorasyona verilen önemdir. Dekorasyon, aynı zamanda mimarinin de bir parçası olmuştur. Dekorasyon ayrıca, ailenin rahatlığı, dolayısiyle mutluluğu ile de yakından ilgilidir. Evin havasının evin fertlerinin morali üzerindeki etkisi çok önemlidir.

Erkök'ler, modern eşyayı seviyorlar. Fakat, türk motifleri üzerinde ihtisası olan Hayriye Erkök, yer yer, bunları da kullanıyor. Örneğin, dinlenme odasındaki dolaylı ışıklardan biri, duvardaki pastel tonda türk motiflerinin üzerine düşüyor.

35. sokaktaki evde kapı az. Yemek odası ve birkaç köşe dışında ışıklar hep dolaylı, eşya rahat, dinlendirici, duvarlar âdeta birer sanat eseri. Hayriye Erkök, daha rahat resim yapabilmek için amerikan bar kısmım düz alçı ile kaplamış. Evin her yanında, çok bol dolap var.

Hayriye Erkök hem konuşuyor, hem de, bir yanda sessiz soluksuz çalışan eşine yardım ediyordu. O günkü programa göre, bahçedeki çiçekliğin işi tamamlanacak, salonun tavan rötuşu yapılacak ve duvar resimleri için model çizilecekti. Ama çalışan yalnızca Cemil Erkök ile Hayriye Erkök değildi. Kızları Gamze Erkök, mutfağa asılacak bir duvar defterini tamamlamaya çalışıyor; beş yavrum, güzel, beyaz kanişleri Bugi ise fırçaları taşıyordu.

Bekçi ne yapsın!

ANKARA'DA mezarlığa güpedündüz baskın yapan meçhul kimseler, özellikle bazı tanınmışların mezarlarım kıyasıya tahrip ettikten sonra kaçıp gitmişler. Caminin hemen bitişiğindeki mezarlarda meydana gelen bu tahribat hakkında bilgisi olup olmadığı sorulan cami bekçisi ise, olay sırasında namaza gittiğini, bu yüzden, görev yerinden yarım saat kadar uzaklaşmış bulunduğunu söylemiş.

Ölülere kim saldırır, niçin saldırır, görevliler bundan ne derece sorumludurlar? Bu, tahkikatın cevaplandıracağı bir husustur. Benim ilginç bulduğum, görevli bekçinin cevabıdır.

Yarın bir silâh deposu infilâk eder de, deponun emniyeti ile görevli kimseler "Biz namaz kılıyorduk, ne bilelim?" derlerse, hiç şaşmamak gerekir. Aynı ihtimal, devlet sırlarının muhafazası ile ilgili şahıslar için, hastasını ameliyat masasında, yatakta bırakıp giden doktor için de söz konusu olabilir. Hak ise herkes için hak, görev ise herkes için görev. Türkiye'nin kalkınma plânını hazırlamakla görevli devlet memurları, Devlet Plânlama Dairesinde iftar eder, namaz kılarlar da, akşama ekmeğine katık bulamıyan, duadan başka umudu bulunmayan Allahın fakir-fukarası, mezarlık bekçisi, hem de camide, neden dua edemez, ellerini açıp Allahına yalvaramaz? Memur, iftar saati diye işini bırakıp gider de, bekçi neden gidemez? Kabahat asıl, mezarları yıkanlarda. Namaz saatinde namaz kılmalıydılar.

İSTANBULDA öğrenci lokalinde kongrelerini yapan **Kuran** Kursları Dernekleri Federasyonu delegeleri, kuran kurslarının sayısının artırılmasını, mevcutların sıki kontrolden uzak tutulup serbest bırakılmasını, müfettişlerin öğrencileri sıkıştırmamalarını istemişler. Hem de, ateş püskürerek!.. Onlara göre, kuran kurslarının sayısı artırılırsa Türkiye kurtulacaktır. Oysa ki, 2 milyon İlkokul çocuğu açıktadır; 4.5 milyon köy çocuğu, İlkokuldan sonra herhangi **bir** eğitim görme, kursa gitme, yetişme yeteneğinden yoksundur. Ama bu, kimsenin umurunda bile değildir.

Tunus Cumhurbaşkanı Habib Burgiba, devlet memurlarının oruç tutmalarını, mesai saatinde namaza gitmelerini yasak etmiş. Gerekçesi de şu: **"Biz,** kalkınma zorunda olan bir toplumuz, seferi sayılırız. İslâm dini, seferde dini görevlerden **affeder."**

Atatürk, Burgiba'dan çok önce. **dini dünya işlerinden ayırmış, topluma akıl yolunu açmış, akü yolunu göstermiştir. Burgiba'nın dolaylı olarak yapmak istediğini Atatürk, dolaysız ve açık şekilde yapmış, bunda başarı da kazanmıştır. Bu yüzdendir ki, geçimlerini dinden sağlıyanlar, Atatürk'e düşman olmuşlardır.**

Kuran kursu yerine tarım kursu, imam - hatip okulları yerine tarım okulları ve teknik okullar isteyip, bunların sağlanması için toplum olarak sesimizi yükseltebiliyor muyuz? İşte ancak o zaman Türkiye, Atatürk yoluna, kurtuluş yoluna girmiş demektir. Yoksa, mezarlık bekçisi ne yapsın?

Jale Candan

ZUBİN MEHTA, SUNA KAN'I YÖNETİYOR
Amerika'dan gelen gürültücüler

KONSERLER

İstanbul'da bir solo çalgıcı

En üst kademe Amerikan orkestralarından olmasa da, önemlilerinden biri sayılan Los Angeles Filarmoni, İstanbul'daki ilk konserinde, orkestrayla ve yöneticisiyle ilgili değerler bakımından değil, konserin solo çalgıcısıyla olay yarattı. Liszt'in "I. konserto"sunu çalan genç zenci piyanocu Andre Watts, olağanüstü tekniği ve virtü--z musikisinde daha derin anlamlar ariyan yorumuyla, usanç verecek kadar sık çalınan bu konsertoya beklenmedik bir tazelik getirdi. Çaldığı ek parçalarda da gösterdiği gibi, Andre Watts, henüz, virtüoz musikisinin dar sınırlarından kendini kurtarmış değil. Zaten gerek repertuvarının, gerekse musiki kültürünün geniş olmadığı da bilinmektedir. Bununla birlikte, üstün parlaklıkta bir musiki zekâsına sahip olduğu görülüyordu.

Programdaki çağdaş eser, Amerikalı besteci Gunther Schuller'in "Klee'nin Konuları Üzerine Yedi Çalışma"sıydı. Schuller, Klee'den musiki konuları almış değil. Yalnızca onun resimlerinden esinlenmiş. Görsel biçimlerle ses biçimleri arasında eşdeğerler kurma çabasında da, genellikle, pek ileri gittiği söylenemez. Ancak, arada - bir, ölçüyü ters yönde kaçırarak, Klee'deki temsil edici unsurları aşırılıkla musikiye aktardığı ve musikiyi resimden daha temsilî yaptığı da oluyordu.

Eser ve yönetmen Zubin Mehta

Schuller'in ağırbasan yanı, orkestrayı birinci elden tanımış olmasından ileri gelen bir çalgılama kolaylığıdır. Yıllarca Metropolitan operası orkestrasında kornoculuk yapmış olan bestecinin orkestra yazısında, bu bilimi yalnızca kitaptan öğrenmekle kalmamış olmaktan ileri gelen bir gerçeklik var. Bununla birlikte, anlam taşıyan bir musiki fikriyle birleşmiyen bu yazı, çoğunlukla, etkisine ulaşamıyor. Ulaştığında da, Schuller'in, hem de "Üçüncü akım" denilen caz türünü başlatmış bir besteci olduğunu hatırlatıyor.

Orkestranın yönetmeni Zubin Mehta, sürekli olarak dışa dönük, sert çizgili, köşeli, parlak, yer yer de kaba çaldırışlar sundu. Gerçi bu türlü bir yorum anlayışı da vardır ve bunun Amerika'dan gelmiş bir orkestrada yansıması olağandır ama, Zubin Mehta bir Hintli musikişinastır ve sunduğu yorum anlayışı, Hint musikisinin niteliklerine taban tabana zıt bir anlayıştır.

İLHAN MİMAROĞLU

Ankara'da da bağırdılar!

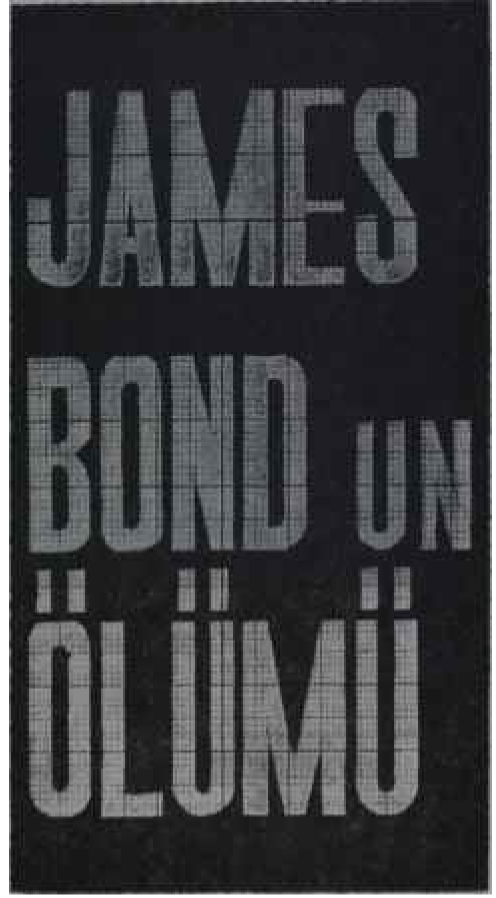
Los Angeles Filarmoni Orkestrası İstanbul'dan sonra Ankara'da da iki konser verdi. Bu konuda bir-iki satır yazmaktan kendimi alamıyacağım; ama başka bir açıdan ele alacağım konuyu.' Büyük Amerikan orkestraları, Avrupa'dakilerden çok farklı. Parlaklık, biraz madenî ve sert tınlayış, en ince ayrıntılarına kadar teknik kusursuzluk ve genellikle en hafifinden en kuvvetliye kadar son derece geniş bîr dinamik körük...

Los Angeles Orkestrasında bu özelliklerin hemen hepsi vardı ama, bütün konserler süresince güzel ve etkili bir "pianissimo"ya hasret kaldık. Tabii, bunun suçu Zubin Mehta'da. Mehta, son derece kabiliyetli, yorumlarında cakaya, yaldıza pek düşkün bir müzikçi. Orkestrasını minicik konser salonumuzda bile Hollywood Bowl'daki gibi çaldırıyor. Örneğin Çaykovski'nin "IV. senfoni"sinin bitişi bu yüzden bir zil ve davul gürültüsü halini addı. Acaba, diyorum, Los Angeles Orkestrası Devlet Konser Salonunda değil de. onun hemen bitişiğindeki spor salonunda çalsaydı daha iyi mi olurdu? Hem, belki, o atmosfer, Hintli şefin yorumlarına da yakışırdı.

FARUK GÜVENÇ

BAŞBAKAN EDEN VE EŞİ
Ziyaretten doğan ***ticaret***

BAŞKAN KENNEDY

İki *İskoçyalı,* ***Ian*** *Fleming* ***ve Sean*** *Connery dünyaya* ***yeni bir*** *gizli ajan* ***hediye*** *etmişlerdir:* ***James Bond. İlk romanı 7 bin*** *adet* ***basılmış olan*** *Fleming, sonda, sadece telif* ***hakkı olarak*** *700* ***bin dolar almıştır. Ama bu*** *başarı* ***Fleming'in*** *sağlık durumunu* ***sarsmıştır. Bu son yazıda, Fleming'i ölüme*** *ve Connery'yi* ***B.B.'ye*** *kaptıran 007'nin Ölümünü bulacaksınız.*

Fleming'in beşinci kitabı, "Rusya'dan Sevgilerle" de, yazarının ümidinin aksine, bir "best seller" olmadı. Mamafih şöhreti artıyordu. Amerikan televizyonu için bir senaryo düşündü. Bundan bir netice çıkmadı. Senaryo, yeni bir James Bond macerası için yazara konu yerine geçti "Dr. No" bu senaryodan ilham alınarak yazılmıştır.

Bu sıralarda, sağlık durumundan şikâyetleri tekrar başlamıştı. Siyatikleri ıstırap veriyordu. Taş düşürdü. "Böbreklerimde elmas madeni var" diye kendi kendine eğleniyordu. Doktorlar hep aynı tavsiyede bulunuyorlardı: İçki ve sigara yok! Fleming için bunun mânası "Hayatın da mânası yok"tan başka şey değildi. İçkisini içmeyecek ve sigarasını tüttürmeyecek olduktan sonra ne diye yaşayacaktı ki?.

Nitekim, tavsiyelerin neticesi, günde içtiği yetmiş sigarayı elliye indirmekten ibaret kaldı. İçki dozuna ise, fazla dokunmadı.

Talih, James Bond'un yaratıcısına, işte bu sırada güldü.

1956 yılının Kasım ayında, İngiltere'de, adresi "Downing Street, No. 10" olan bir adam fazla çalışmadan rahatsız olmuştu. Büyük Britanya Başbakanı Anthony Eden bir sürmenaj geçirmekteydi. Kendisine, mutlak bir istirahat yapması bildirilmişti. Durumu gazetelerde ilân edildi. Başbakan Eden'in özel

JAMES BOND FURYASI TÜRKİYE'DE
7 bin baskıdan 700 bin dolara

doktoru Sir Horace Evans Başbakanlık ikametgâhına gitmiş, hastasını ziyaret etmiş, ona ne yapacağın: kesinlikle bildirmişti. Başbakanın nerede dinleneceği ve tatilinin ne kadar süreceği bilinmiyordu. Her şey bir kalın esrar perdesiyle örtülmüştü. Başbakanı bu hale düşüren, talihsiz Süveyş seferiydi. Portsait'ic ateşin kesilmesinden oniki gün sonra Anthony Eden, başarısızlığın tek sorumlusu olarak bütün İngiltere'nin tenkit okları altındaydı.

Eden, James Bond'un doğum yerinde

Hemen hiç kimsenin, Başbakan Eden ile eşinin nereye gideceklerini bilmediği o kasım ayında Ian Fleming'in Jamayka'daki mutemet adamı Antoine Lahoud bir telgraf aldı. Telgrafın altındaki imza, Ian Fleming'e aitti. Telgrafta şöyle deniliyordu:

"Önemli dostlar 22 kasımda üç hafta için geleceklerdir. Stop. Violet, evin tamiri için adam bulsun. Stop. Avluyu ve yolları temizletin. Stop. Neticeyi telleyin. Sevgiler".

Violet, evin siyah ahçı kadınıydı.

Lahoud durumu ona anlattı. Kadın şaşırdı. Zira, misafir olarak kimseyi beklemiyordu. Binbaşı ve eşi, mutad veçhile ocak ayında geleceklerdi. Zaten Goldeneye'in de, öyle "önemli misafir" ağırlayacak hali yoktu. Bir defa, sıcak su tertibatı hâlâ yapılmamıştı. Konfor aksıyordu. Ancak iyi niyetli misafirler, evsahipleriyle birlikte geldiklerinde tahammül gösteriyorlardı.

Bu sefer gelecek olanlar ise, Anthony Eden ile eşiydi. Büyük Britanya Başbakanı sürmenajından Jamayka'da, Fleming'in evinde kurtulmaya çalışacaktı.

Her şey, tam bir gizlilik içinde tertiplenmişti. Lady Eden, Anne Fleming'in eski ve iyi bir arkadaşıydı. Ondan, Goldeneye'in ismini ve güzelliğini; asûdeliğini işitmişti. Başbakanın Londra'dan ve işlerden bir süre uzaklaşması gerektiği anlaşıldığında Lady Eden-in hatırına Jamayka'daki bu yer gelmişti. Kocasına ve etrafına Goldeneye'i o açtı. Fikir müsbet karşılandı. Bunun üzerine Müstemlekeler Bakanı Ian Fleming ile temasa geçerek Başbakanın istirahatinin sağlanması görevini üzerine aldı.

Fleming, teklifi büyük memnunlukla kabul etti. Jamayka'dan uzak bulunduğu on ay içinde Goldeneye'i defalarca, ahbaplarına tahsis etmişti. Üstelik, Büyük Britanya Başbakanının Goldeneye'de kalmasının manasını da anlayacak kadar akıllıydı. Ev, bir tek gün içinde dünya çapında şöhrete kavuşacaktı.

Sadece ev mi?

Belki orada doğmuş olan James Bond da bu vesileyle adını çok geniş bir kütleye duyuracaktı. Bu heyecan içinde Fleming, Goldeneye'in bir Başbakan

James Bond'un Ölümü

ailesini ağırlamak için en iptidai imkânlardan ne derece mahrum bulunduğunu hatırına dahi getirmedi.

Allahtan, bir ara Kıbrıs'ta da görevlendirilen Sir Hugh Foot Jamayka Genel Valisi olarak oradaydı. Sir Hugh Goldeneye'e gitti. Evi gezdi. Bütün eksiklerini tesbit etti ve bunları yaptırttı. Başbakanların rahatlarına ne derece düşkün olduklarım biliyordu. Tatilde de bulunsa, Büyük Britanya Başbakanının dünya ile daimi telefon temasında olması gerekiyordu. Hat çekildi, masalar kuruldu, sekreterler tutuldu. Hizmetçiler bulundu ve İngiltere'den, Başbakanla eşinin hangi yemekleri sevdiğini bilen bir çift ahçı getirtildi.

İtiraz eden, tabu Violet idi. Siyah ahçı, mutfağına yabancı sokmak istemiyordu. Hele Lady Foot kendisine, mutfağını yeni gelenlere bırakmasını söylediğinde, Genel Valinin karısını az daha parçalayacaktı. Ancak Binbaşı kendisine emir vermek yetkisine sahipti. "Binbaşı"dan ise bir emir almamıştı.

Lady Foot:

"— Bu, Kraliçenin emridir" dedi.

Violet cevap verdi:

"— Kraliçeyi sayarım ama, emirlerimi Binbaşı - dan alırım!"

Başbakan Eden ile karısı, bildirilen tarihte Goldeneye'e geldiler ve orada üç hafta geçirdiler. Ev, tabii, daha baştan gazeteciler tarafından muhasara altına alındı. Fakat muhafaza tertibatı da düşünülmüştü. Gazeteciler engelleri aşıp malikâneye giremediler ama Goldeneye'in adı, Ian Fleming'in adı ve James Bond'un adı bütün dünyaya yayıldı. Rotatifler her dönüşlerinde bu isimleri basıyorlardı ve spikerler onları tekrarlıyorlardı.

Eden ailesi Jamayka'da gereği gibi dinlendi. Üç haftanın sonunda, güneşten yanmış bir Anthony Eden Londra'da uçaktan inerken şöyle diyordu:

"— Tamamile kendime geldim.; Başbakanlık görevine dönmeye hazırım."

Başbakanlık görevine döndü, fakat üç hafta sonra istifasını vermek zorunda kaldı.

Fleming'in adı dünya çapında bir şöhreti kazanmıştı ya.

Merdivenin basamaklarını tırmanırken

Fleming Goldeneye'e, mutadı üzere 1957 yılının başında gitti. Gene mutadı üzere orada, 007'nin yeni romanını hazırladı. Bu, "Dr. No" idi. Sıhhati daha iyiydi. Artık kitapları yalnız İngiltere'de değil, Amerika'da da basılıyordu. Atlantiğin iki tarafı James Bond'u tanımaya başlıyordu.

Başka bir unsur, meşhur Daily Express'in "Rusya'dan Sevgilerle"yi tefrika halinde vermesi oldu. Bu, milyonlarca okuyucuyu James Bond'a aşina yaptı, Bunlar artık 007'nin maceralarını biliyorlardı. Şimdi İş, talihin bu lûtuflarını iyi kullanmaktı.

Daily Express, Fleming'e bir teklifte bulundu. James Bond'un maceralarını resimli roman halinde yayınlamak istiyordu. Yazar bir tereddüt geçirdi Acaba, mutabakatını vermeli miydi? Dostu editör Plomer'den akıl sordu. Plomer bunu doğru bulmadığını bildirdi. Buna rağmen Fleming, Daily Express'e "Peki" dedi.

Şöhret, sadece methiye halinde gelmedi Gözönünde yaşayan bütün insanların kaderi, Ian Fleming'in de kaderi oldu. Şiddetli ve sert tenkitler, basında çıkmaya başladı. James Bond'un maceraları âdi, basit ve iptidaî bulunuyordu. Bunlarda çirkin bir erotizm, sadizm ve snobizm vardı. Başka bir şey de yoktu! Kendisine karşı daha iyi muamele edilmesine alışık Fleming bu yeni tarz tenkitlerden dolayı fena halde üzüldü.

XX. Yüzyılın tabiatı icabı, sinema teklifleri gecikmedi. Bu sırada Sunday Times Ian Fleming'i, röportajlar yapmak üzere bir dünya turuna çıkarmıştı. Dönüşte James Bond'un babası, karşısında bir sinemacıyı, Kevin McClory'yi buldu. Sinemacı, 007'nin maceralarım beyazperdeye aktarmak istiyordu ve gayet cazip teklifler yapıyordu. McClory İngiliz sinemasının ümit verici simalarından biriydi ve dikkati çeken bir filmi vardı: "Çocuk ve Köprü". Fleming'in kitaplarından sinemada bir servet kazanabileceğini görmüştü. Nitekim sonradan bunda yanılmadığı ortaya çıktı. Bu aynı zamanda, yazarın mültimilyoner dostu Ivar Bryce'ın da fikriydi ve zengin ahbap gerekli sermayeyi vermeye hazırdı.

Üç adam birleştiler. Fleming konuyu sağlayacak, Ivar Bryce parayı ödeyecek, McClory de kabiliyetlerini, sanatını koyacaktı.

Fakat "Çocuk ve Köprü" gayet kötü karşılandı. Hem fena kritik aldı, hem de halk rağbet etmedi. Fleming bunun üzerine yeni bir tereddüt devresine girdi. Basan kazanamamış bir sinemacıyla beyazperdedeki ilk tecrübesini yapmak istemiyordu. Daha tecrübeli bir kimse lâzım değil miydi? Bir çuval incir, bir kumar sonunda berbat olursa tecrübeyi tekrarlamak imkânı da ortadan kalkacaktı.

Sonra, Fleming'in gözü büyüklerdeydi. James Bond rolü için James Steward'ı veya Richard Burton'u düşünüyordu. Halbuki McClory o çapın adamı değildi. Hitchcock'a bir teklif yaptırttı. Hotchcock bunu reddetti. 007 kendisini ilgilendirmiyordu.

Sinema işi kolay bir sonuca bağlanmadı. Fleming'in aklı buna takılmıştı. James Bond, beyazperdede seyircilerin karşısına çıkarsa gerçek şekilde yaşamaya başlayacaktı. Fakat, acele edeyim derken, bir hata yapmak korkusu Fleming'in elini kolunu bağlıyordu.

Bu sırada yazarın maddî durumu düzelmişti. Lord Kemsley'e haftada sadece dört gününü veriyordu. Cuma öğleden sonradan Pazartesi akşamına kadar vaktini golf oynamakla geçiriyordu. Golf, en sevdiği spordu. James Bond'u da tabii ihmal etmiyordu. 1959'da "Goldfinger = Altınparmak"ı yayınladı. Onu takip eden yıl, kahramanı gene 007 olan bir hikâye kitabı çıktı. Gazeteler kendisine röportajlar ısmarlıyorlar, konuda ve bunu işleyiş tarzında Fleming'i ta-

mamile serbest bırakıyorlardı. Muhayyelesinin kudretini artık herkese kabul ettirtmişti.

1960 ilkbaharında Washington'da idi. Kendisini bir genç senatöre, John Fitzgerald Kennedy'ye takdim ettiler. Kennedy, Cumhurbaşkanlığı seçimleri için Demokrat Parti adayıydı. Bu takdim olayı da, Fleming'in eşsiz şansının bir tecellisi oldu.

Fleming o akşam, ahbabı Mrs. Marion Leiter'e gitmişti. Mrs. Leiter gece, Kennedy'lere davetliydi. Davetten bir kaç saat evvel, yanında Fleming, Washington sokaklarında dolaşırken Kennedy'lere rastlamıştı. Kennedy'ler de bir tur atmak için çıkmışlardı. Kadın arabasını Kennedy'lerin yanında durdurdu ve gece, yanında bir misafiri getirip getiremeyeceğini sordu. Kennedy bahiskonusu kimsenin kim olduğunu öğrenmek istedi. Mrs. Leiter takdim törenini yaptı.

Kennedy sordu:

"— James Bond mu? Elbette ki tanıyorum.."

Sonra, James Bond'un babasını evinde görmekten memnun olacağım bildirdi.

Yemek sırasında lâf döndü dolaştı ve Küba konusuna geldi. Amerika o sıralarda Küba ile şiddetle ilgiliydi. Fleming, Fidel Castro ile hempalarının faaliyetlerine son vermek için son derece basit bir plâna sahip olduğunu belirtti. Kennedy, eski İngiliz deniz binbaşısının yüzüne merakla baktı. Acaba, söylediği gerçekten doğru muydu? Fleming devam etti.

Plânı son derece çocukcaydı. Bu plânında, yapılacakları üç büyük kısma ayırmıştı. İlk partinin hedefi şuydu: Bütün Küba üzerine beyannameler atmak ve demek ki: Radyoaktif şualar Adanızın üzerindedir! Bunlar da, en ziyade sakallar arasında gizlidir! Onun için, eğer Adanın bir yerinde bu tara bir hastalık görülürse yapılacak iş basittir: Her şeyi bırakmak. O zaman ne mikrop, ne de mikrobu taşıyacak adam kalacaktır. Üstelik, bu beyannamelerde denilecek ki: Mikroplar, erkekleri kudretsiz de bırak" maktadır!

Fleming'e göre bu beyannameleri okuyan Kübalılar öylesine bir dehşete kapılacaklardı ki derhal sakallarım keseceklerdi. Bir defa sakallarını kestiler mi, Küba'da ihtilâl suya düşecekti!

Fleming Kennedy'leri hayran bıraktı. Zaten bu yaman adam, murat etti mi, doğurduğu sempatiyle muhataplarını büyüleyecek kudretteydi. Kennedy onun tesiri altında kaldı ve bir çok defa ne olduğunu sordurttu. Adam, zaman zaman hem son derece mantıkî lâflar ediyordu, hem de, korkunç derecede çalışan muhayyelesinin yarattığı hayalleri dile getiriyordu.

Kennedy vaziyet alıyor

Fleming **için her** şey 1961 yılının başında değişti. James Bond **modası** Amerika'da son **sürat** ilerliyordu. **O** senenin **17 martında, ünlü Life** dergisinde çıkan **bir** makale inanılmaz **tetir yarattı.** Kennedy Amerika Cumhurbaşkanı seçilmişti ve herkes **onu me**rak ediyordu. Sevdiklerini, beğendiklerini, okuduklarını, gördüklerini.. Life, yeni Cumhurbaşkanının okumaktan en ziyade hoşlandığı on eserin ismini yayınladı. Bu on ismi bizzat. Başkan vermişti. Bunların arasında "Lord Melbourne'un biyografisi" vardı. Yazarı Lord David Cecil idi. Churchill'in "Marlborough'un hayatı" bulunuyordu. Bir başkası, Peter Ouennell'in "İtalya'da Byron"uydu. Kitaplar arasında "Kırmızı ve Siyah" da vardı. 9 numaralı yerde ise bir James Bond bulunuyordu: "Rusya'dan Sevgilerle".

Fleming'in kitabı bu listede nasıl yer aldı? Bu, hâlâ, çözülmüş bir esrar değildir. Başkanın şahsî yardımcılarından Arthur Schlesinger sonradan açıklamıştır ki bu liste, o sırada, Başkan hakkında "insanî" bir intiba vermek maksadıyla düzenlenmiştir. "Rusya'dan Sevgilerle" ismi, seçmeni tatmin edecekti. Amerika'nın 1 numaralı adamının, sadece fazla entellektüel bir kimse olduğunun zihinlerde yerleşmemesi lâzımdı. Onun için listeye bir James Bond koymak mükemmel bir fikirdi. Başkanın, hafif kitapları küçümsemeyen ve vasat Amerikalının okuduğu kitap ları okuyan bir adam olması lâzımdı.

Aslına bakılırsa, Kennedy James Bond'un maceralarını okumuş ve sevmişti. Onun için üsteye Fleming'in girmesi tamamile bir tesadüfün sonucu değildi. Eğer Ailen Dulles'a bakılırsa "Rusya'dan Sevgilerle"-yi Başkan Kennedy'ye tavsiye eden, eşi Jacqueline Kennedy'dir.

Life'a bu liste nasıl yayınlattırıldı, kimse bugün kesinlikle bir şey söyleyemez. Ama bilinen, bu makalenin Amerika'da James Bond'un bir efsane kahramanı olmasına çok yardım ettiğidir. Artık 007 Amerika'da herkes tarafından biliniyor ve "Kennedy'nin okuduğu kitap"m adı dilden dile dolaşıyordu.

Sean Connery diye bir adam

Fleming, hedefine varmak üzere bulunduğunu hissediyordu. Eden'den Kennedy'ye, dünya büyükleri, ya kendisiyle, ya James Bond ile ilgilenmişler ve dünya çapında bir şöhret sağlamışlardı. Atlayacağı yeni yerin sinema olduğunu mükemmelen biliyordu. Beklediği, güven veren bir sinemacı idi.

Rusya'dan Sevgilerle" Fleming için. başka alanda, büyük bir talih vesilesi olmadı. O yılın, yani 1961in 12 nisanında, sonradan bir türlü tamamile düzelemeyeceği bir kalp. krizi geçirdi.

Kalp krizi geldiği zaman Fleming, Sunday Times için çalışıyordu. Kendisini hemen bir hastahaneye kaldırdılar ve tedavisi tam bir ay sürdü. Oradan Brighton'a geçti. Yavaş yavaş iyileşiyordu. Dieppe'e geldi. Manş kıyısındaki zengin arkadaşlarının malikânesinde vaktinin uzun zamanım geçiriyordu,

Ian Fleming'e ağustos ayında, beklediği cazip teklifler yapıldı: Eserlerini filme almak istiyorlardı. Rem de işin peşinde ciddi bir adam, Harry Saltzer vardı. Aslında bir Kanadalı olan ve İngiltere'ye yerleşmiş bulunan Saltzer bütün James Bond'ların sine-

James Bond'un Ölümü

mâ hakkını satın almıştı. Şimdi, bir başka prodüktör ile de ortaklık kurmuştu ve kudretli Unites Artists'-in desteğine sahipti. İki sinemacı önce "Dr. No"dan bir film yapmak istiyorlardı. Başlangıç için o roman cazip gelmişti.

Fleming'e bir mukavele teklif ettiler. Kendisine asgari 10 bin dolarlık bir meblâğı garanti ediyorlardı. Üstelik, kârdan da yüzde beş alacaktı. Yazar şartlan kabul etti. Kendisinin de bir şartı vardı: Hiç bir işe karışmayacaktı.

Anlaşma olunca bir James Bond arandı. "Daily Express" bu konuda bir müsabaka açtı. Önce tanınmış artistler üzerinde durulmuştu. Fakat sonradan düşünülmüştü ki eğer meçhul bir aktör bu rolü oynarsa, o artık o, James Bond'un kendisi olup çıkacaktır. Ortaklar "Dr. No" ile iktifa etmek niyetinde değillerdi.

Sean Connery'yi Saltzman buldu. Ian Fleming bu olay hakkında, zengin arkadaşı Ivar Bryce'a şöyle yazıyordu:

"Saltzman, adamı bulduğunu söylüyor. Otuz yaşlarında, Shakespeare oynayan bir aktörmüş. Eski bir denizci ve eski bir boksör. Şampiyon bile olmuş."

Sean Connery rol için angaje edildi. O andan itibaren James Bond Ian Fleming'in malı değil, sinemacıların yarattıkları bir hayal kahramanıydı. Beyaz perde, kitabı yenmişti.

Kaderinin bu noktasında, Ian Fleming yazarlığı bırakabilirdi. Bırakmadı. Bunu "alıskanlık"tan yaptığını söylüyordu. 1961'de "Thunderball = Yıldırım Harekâtı" çıktı. Fleming bunu McClory ve senaryocu Whittingham ile birlikte düşündü. Artık James Bond'-lar, filmlerde yaşasın diye düşünülüyordu. Bir yıl sonra "Beni seven casus" yayınlandı. 1963 yılı "Ancak iki defa yaşanır" ve 1964 yılı "Altın tabancalı adam" yılı oldu. Fleming bu James Bond'ları yaratırken beyazperdedeki 007ye, söylediği gibi, hiç karışmıyordu. O, altın yumurtlayan bir tavuk olmuştu.

Fleming servetin de, şöhretin de zirvesine çıkmıştı Gazeteciler peşindeydi. Fotoğrafları her yerde yayınlanıyor, kendisiyle mülakatlar, röportajlar yapılıyordu. James Bond'un harikulade hayatı başlamıştı. Buna mukabil Fleming yavaş yavaş kahramanına karşı bir soğukluk duyuyordu. "Dr. No"nun ilk gecesinde bulundu ve gördü ki asıl kahraman Sean Connery'dir. "Rusya'dan Sevgilerle"nin ilk gecesinde ise Fleming ve karısı filmin gösterilişinden sonra misafirlerini evlerinde kabul ettiler. Fleming şahane bir gece tertiplemiş, Paris'ten, bu maksatla 7 bin franklık havyar getirtmişti. Ama gene de, James Bond, Fleming değildi. Yahut Fleming, James Bond olmaktan uzaktı. O, beyazperdede vuruşan, dövüşen, kırışan kuvvetli genç adamla onu yaratan kimse birbirlerine yabancı kalıyorlardı.

Ölüm yolunda

O akşam Fleming, filmin başarısına rağmen vakit **gece** yansını biraz geçmişken misafirlerini **bırakıp** odasına çekildi. O çekilince, parti de dağıldı. Buz dolabında daha haftalarca bitmeyecek kadar havyar kalmıştı.

Bundan dolayı gam yiyecek olan, her halde Ian Fleming değildi. Zira James Bond modası artık bütün dünyayı sarmıştı ve yazarının kazancı düzinelerle defa artmıştı. 1960 ile 1964 arasında sadece romanlarının telif hakkı olarak 700 bin dolar aldı. Maddî bir sıkıntısı kalmamıştı ama manevî rahatsızlıkları başlıyordu. Bir defa, parasının hesabım gereği gibi tutmasını bilmiyordu. Daha fenası, eliyle yahut kalemiyle yarattığı 007'nin yeni hayatı kendisiyle hiç ilgisi bulunmayan bir hayattı. James Bond'un milyonları bulan hayranları Fleming'in tanıdığı çevreden değildi. Beyaz perde, kahramanını onun yaratıcısından uzaklaştırmıştı.

Sağlık durumu da yeniden bozulmuştu. Hasta olmadığı zamanlarda bile dikkatli yaşamak mecburiyetindeydi. Sanki, pili tükenmişti: Hareketli hayatı sona ermişe benziyordu. 1964'te annesini kaybetti. Mevsim, yaz ortasıydı. Kendisi de bir zatülcenpten henüz iyileşmişti. Ağustosta, bir koydaki golf klübüne gitmeyi kafasına koydu. Klüp, kaptanlığı Ian Fleming'e vermek karan almıştı. Kitapları aradığı başarıyı kazanmış olan yazar için ancak bu çeşit takdirler bir mana ifade ediyordu.

11 ağustosta klübe gitti. İdare kurulunun toplantısında hazır bulundu. Öğleyin bir yemek vardı. Ona da katıldı. Fakat bu kadar yorgunluk, zaten heyecandan bitap düşmüş kalbi için fazlaydı. Ertesi akşam bir hemoraji geldi. Hastahaneye kaldırıldı. Bir gün sonra da, sabaha karşı saat l'de hayata gözlerini yumdu.

Henüz 56 yaşında ve şöhretin zirvesindeydi.

Bütün gün, kaptanlığına getirildiği St George golf klübünün bayrağı yarıda dalgalandı. James Bond'un yaratıcısı ölmüştü. O James Bond ki, kahramanı olduğu kitaplar 40 milyon satmıştı. Varislerine, başta karısı, 1 milyon dolara yakın para bırakıyordu. Bu, bunu takiben gelecek servetin yanında adeta hiçti. Zira, Fleming ölmüştü ama James Bond yaşıyordu.

James Bond ancak bu yıl, yaratıcısının yanına gitti. Bu sefer Sean Connery kendisine serveti ve şöhreti getirmiş olan 007'yi terkediyordu. Gizli ajan uğurluydu ama, işte Fleming, ondan zamanında ayrılmadığı için hazin bir âkibetten kurtulamamıştı. Sean Connery sadece James Bond rolünde değil, başka rollerde de kabiliyetini gösterdiği için ilgisiz ve müşterisiz kalmayacağını biliyordu.

Hele kendisine partner olarak Brigitte Bardot teklif edilince ve Fransız dilberi kendisiyle birlikte oynamaya heves gösterince Sean Connery için James Bond hüviyetinden çıkmak hiç bir esefin sebebi olmadı.

Ama 007, bir devrin 1 numaralı şahsiyeti olarak, her halde hafızalardan kolay kolay çıkmayacaktır ve Fleming ile Connery, gene de, onun gölgesi altında kalacaklardır.

SURURÎ, CEZZAR, POYRAZOĞLU SAHNEDE
Erduran kendini yazınca...

REFİK ERDURAN

TİYATRO

Hergün çevremizde gördüğümüz bir tip vardır. Eğer kendisini yakından tanımıyorsak, geçmişini ve halini bilmiyorsak, adamakıllı etkisi altında kalırız. Beğenir, alkışlarız. Çünkü çok doğru, çok güzel şeyler söylemektedir. Demek, böyle değerli, böyle yiğit kişiler bugün de eksik değildir, diye düşünür, onunla daha önce tanışmadığımıza hayıflanırız. Bu akyürekli insan, kendini topluma adamıştır. Bilgisiyle, sanatıyla, Avrupa görmüşlüğü, bunca mürekkep yalamışlığıyla halkımızın, efendimiz köylümüzün uyanıp aydınlanması, kalkınması için çalışmaktadır. Böyle kutsal bir çaba önünde duygulanmamak mümkün müdür?

Ama, kazın ayağı biç de öyle değildir. Halkı kurtarmaya kalkışan, daha doğrusu, öyle görünerek kasılan bu sözde aydın, asalağın biridir. Bırakın başkasına bir hayrının dokunmasını, en başta kendi hayatını kazanamamakta, başkasının sırtından geçinmektedir. Bahanesi de hazırdır: O, öyle yüksek işlerle uğraşmaktadır ki, çalışmak, günlük sorunlarla ilgilenmek onun için zaman kaybıdır. Bu yüce çabasında herkes ona hizmet etmekle yükümlüdür, herkes onun paşa gönlünü eğlemek zorundadır.

Ne var ki, kurtarmağa kalktığı, uğruna kendini adadığı halktan biriyle karşılaşınca bütün foyası ortaya çıkar. Halkı hiç sevmediğini, tanımadığını, üstelik halktan nefret ettiğini irkilerek görürüz. Halkı aşağılamakta, horlamaktadır. Halktan bu kadar kesin sınırlarla ayrılmış olmanın tadını çıkarmaktadır. Ve en korkuncu, halkın, kendisi gibi olmasını, kendisi gibi yaşamasını aslında istememektedir. Aydın-halk ayrılığı sürüp gitmelidir ki o, halka üstünlük taslayabilsin.

Gülriz Sururi - Engin Cezzar Topluluğu'nun Fatih'teki yeni salonunda oynanan "Kelepçe" adlı oyununda Refik Erduran, işte böyle bir tipi sahneye çıkarmıştır. Işık -Ali Poyrazoğlu-, tipin genel niteliklerini kaba çizgilerle vermektedir. Ayrıntılara inmemekte, aynı zamanda çeşitlemeden, tipin değişik tepkilerini göstermekten kaçınmaktadır. Bu bakımdan Erduran, Işık tipini tek yönlü olarak, ama bütün çıplaklığıyla, hatta, oldukça abartarak çizmektedir. "Kelepçe"de Işık, iyiniyetli aydınların değil, şarlatanların sembolü olarak belirmektedir. Ama, Işık tipinden gerçek aydınlar da çok şey öğrenebilirler.

Oyuncular ve oyun

Oyun, bir özel tiyatronun sınırlı imkânları içinde doğru ve açık bir rejiyle sahneye konmuş. Rejisör Engin Cezzar, sadelikten uzaklaşmadığı, çeşitli gösterilere kalkışmadığı için başarıya ulaşıyor. Aynı zamanda, köylünün, basit ama mert halkın temsilcisi olarak Kuzgun'da güçlü bir oyun çıkarıyor. Konuşmasından çok susuşuyla, hareketinden çok duruşuyla. Kuzgun'un ezilmişliğini veriyor. Ali Poyrazoğlu, kendine verilen çizgiler içinde, gerektiği kadar "sinir" bir Işık yaratıyor. Gülriz Sururi, aklı Işık'ın nutuklarına ermese de, yaşadığı hayatin güçlükleri içinde yoğrulup pişmiş bır bar kadınını her zamanki ustalığıyla kolayca canlandırıyor.

Oyun, bu üçlüyle başarıya ulaşıyor. Ayrıca, bu üç kişinin geçirdiği serüvenler sırasında karşılaştıkları değişik kişileri de Müjdat Gezen ile Zeki Dinçoy, yazarın plânına uygun olarak, paylaşmışlar. Bir kişinin bir oyun içinde beş, hattâ yedi role birden çıkması hiç de kolay değil. Ama bu oyunda, böylece, ayrı bir vurgulama elde ediliyor. Bu iki kişiyle, toplumun çeşitli yerlerindeki Çeşitli kişiler arasında aslında büyük ayrılıklar olmadığı belirtiliyor. Hepsi toplumun kendilerini soktuğu kalıp içinde düşünmeye, toplumun onları yönelttiği doğrultuda eylemde bulunmaya

şartlanmıştır. Müjdat Gezen ve hemen onun çizgisinde Zeki Dinçoy, bu güç işin altından yüzlerinin akıyla çıkıyorlar.

Böylece,. başarılı ve olumlu bir oyun seyretmiş oluyoruz.

S. GÜNAY AKARSU

SAHNELER

Kabare tiyatrosu da geldi

Haldım **Taner, Türkiye'ye yeni** bit tiyatro **türü kazandırdı:** Kabare Tiyatrosu. **Şimdiye** kadar **yalnız** yurt dışına çıkanların bildiği kabare tiyatrosu artık İstanbul'da her akşam **oyun** veriyor. Küçük bir gece **klübünde.** masa başında içkiniz ve sigaranızı içerek, güle eğlene tiyatro seyrediyorsunuz. Çevrenizi tanıdığınız, duyduğunuz kişileri alaya alan, kusurlarını büyültüp olmadık aşırılıklara götüren, ama mutlaka güldüren bir gösteriyle eğleniyor, bir yandan da boşalıyor, rahatlıyorsunuz.

Kabare tiyatrosu, biçim bakımından, hafif, eğlendirici, dinlendirici bir tiyatro. Katı gerçekçilikten uzak, fanteziye bol yer veriyor. Başından sonuna süren bir bütünlüğü yok. Oyun, kendi başına bütünlenen küçük skeçlerden oluşuyor. Toplumun günlük sorunlarını işliyor. Bu, kabarenin vazgeçilmez özelliği. Toplumdaki her olay, kabare tiyatrosunda yer alabiliyor.

Ama, kabare tiyatrosunun bir özelliği daha var ki, bu özelliğinden dolayı ayrı bir önem ve etkinlik kazanıyor. Kabare tiyatrosu, içinde yer aldığı toplumu taşlayan tiyatrodur, bir yergi tiyatrosudur. Dolayısıyla, **ustasının elinde olumlu ve** yararlı olabilecek **bir** türdür. Dışardan gelmiş **olmasından** doğan **yabancılığı** konularının yerliliğiyle **hemen silerek, seyirciyle kaynaşıyor,** her yerde herkes tarafından seyredilen **bir** tiyatronun yaygınlığına ulaşıyor. Seyircisine tepeden bakmıyor, seyircisinin yanında yer alıyor. Kısaca söylemek gerekirse, kabare **tiyatrosu,** yapısı gereği, bizden olmak, yerli olmak **zorunda.**

KABARE TİYATROSUNDA "ŞABAN"
Alkol tütsüsü yanında sanat tütsüsü

Kabare tiyatrosunda Şaban

Haldun Taner'in ilk kabare oyunu,' "Vatan Kurtaran Şaban" adım taşıyor. Şaban, kültürle hiç bir alış - verişi olmadığı halde, birgün durup dururken kültür müsteşarlığına getirilen bir kadastro müdürüdür. Böyle büyük bir çevre değişikliğinin doğuracağı saçma ve komik durumlar kolayca tahmin edilebilir. Şaban, anlamadığı bir sürü iş karşısında, anlar gözükmek zorunluluğuyla pot üstüne pot kırmakta, çam üstüne çam devirmektedir. Bu ana konu çevresinde gelişen oyun boyunca, günümüzün Türkiyesinde görüp yaşadığımız birçok olayın yergisi de ardarda sıralanıyor. Böylece ortaya, hem eğlendiren, hem de düşündüren bir oyun çıkıyor. Yani, yazar amacına varmış oluyor. Çünkü Taner'in bu konudaki düşüncesi şöyle: "Eğlenceli bir yergi ve taşlama tiyatrosudur bu. Kabareci suya sabuna dokunmadı mı. uysal oldu mu, kabareci olmaktan çıkar."

Kabare oyuncularının da ayrı nitelikleri olması gerekir. Kabareci, hızlı bir akışın içinde bir rolden bir role, bir kişilikten başka bir kişiliğe bir anda atlamak zorundadır. Canlı, dinamik, neşeli bir oyunu. estetik ölçüler içinde, hiç aksatmadan götürmesi şarttır. Ayrıca, müzik de kabarenin en Önde gelen ögelerinden biri olduğuna göre, müzik bilgisi, şarkı söyleme alışkanlığı da ister.

"Vatan Kurtaran Şaban"ın genç kadrosu, bu güç işi başarıyor. Metin Akpınar, yarattığı Şaban'la oyuna ayrı bir değer katıyor. Ona Zeki Alasya, Orhan Aydınbaş, Ahmet Cülhan, Funda Postacı. Halit Akçatepe izliyor. Rejisör Çetin İpekkaya ise, oyunu, kabarenin bütün şartlarını yerine getirerek, tempolu bir bütünlüğe kavuşturuyor.

STALİN VE KIZIL MEYDAN
Geçmiş zaman olur ki hayali metelik etmez

MOSKOVA'YI SARSAN FİLM

İki haftadariberi bir film, Moskova'nın yirmi kadar sinemasında seyirci rekoru kırıyor ve hararetli tartışmalara yol açıyor. Filmin adı, "Evini seviyorsan"dır.

Ekim Devrimini kutlamak üzere bir yıldanberi hazırlanmakta olan filmler arasında yer alan "Evini Seviyorsan", yönetmen Vasili Ordinskiy'in eseridir ve Vladimir Pozner'in yönettiği "Deneysel Stüdyo" adına meydana getirilmiştir Filmin senaryosunu Konstantin Simonov ile Evgeniy Vorobilov yazmışlardır.

Ama asıl önemli olanı, "Evini seviyorsan"m ele aldığı konular ve bu konuların işleniş tarzıdır. . "Evin? -seviyorsan", Sovyetler Birliği'nde şimdiye kadar ancak çok çekingenlik ye büyük bir ihtiyatla ele alınan konuları anlatıyor: Moskova Savaşı, savaşın başında. Almanların yıldırım hızıyla ilerlemelerinin sebepleri, Stalin'in bu savaştaki rolü... gibi. Yönetmen ile senaryocuların böylesine "netameli" konuları ele alış. tarzı ise büsbütün alışılmadık bîr tutum: "Evini seviyorsan", ilk kurallarım ve örneklerini Sovyet yönetmen Dziga Vertov'un 1920'lerde ortaya koyduğu, 1950'den sonraysa Fransa'da bilginlerin, etnografi araştırmalarında kullanarak ardından günlük hayata uyguladıkları "sinema - gerçek" akımına uygun şekilde çevrilmiştir.

Bu akımın filmleri belgelere dayanır. Nitekim, "Evini seviyorsan"-da da geçmişin haber filmleri, belge - filmleri yer aldığı gibi, olayların içinde yaşayıp bugün hayatta olan başlıca kişilerle yapılan görüşmeler de kullanılmıştır. Zaten filmin başlıca kişileri de Mareşal Jukof, Konyek ve Rokosovski'dir ve her üçüyle de geçen yıl yapılan görüşmeler filmin büyük bir kısmını kaplamaktadır. Zamanında çevrilmiş olan filmlerden alınma parçalar da "Evini seviyorsan"ın belgelere dayanmaktan gelen sağlamlığın; artırdığı gibi, bugünün seyircisi için aynı zamanda büyük bir ibret vesilesi olmaktadır.

Durum ciddî..

Nitekim filmin ilk defa açığa vurduğu gerçeklerden biri, 1941 haziranında Nazilerin Sovyetler Birliği"ne saldırdığı sırada askerî bölgenin bütün komutanlarının daha önce kurşuna dizilmiş olduğudur. Bu olay, Nazi istilâsının arefesindeki son 1 Mayıs töreninde Mareşal Timoçenko'yu Alman askeri

MATRAK—Kovboy filmleriyle alay edan bir kovboy filmi, Ankara'da iki hafta afişte kaldı. "İn Like Flint - Kâinatı kurtaran adam" veya "Modesty Blaise - Dişi Ceymis Bond" nasıl James Bond filmlerini alaya alıyorsa, yönetmen Elliot Silverstein'ın "Kanunsuz Silâhşör"ü de kovboy filmlerinin alışılmış bütün unsurlarım tek tek de alıyor ve karikatürize ediyordu. Filmde, Batıyı titreten, şimşek hızı ile silâh çeken, demir yumruklu silâhşörün yerini, ancak bir şişe viskiyi yarıladığı zaman eski nişancılığına beş - on dakika için kavuşan, sonra büsbütün zavallılaşan ve eski maceralarını anlatmakla vakit geçiren bir kahraman alıyordu. Kid Shelleen adındaki bu kahramanı canlandıran Lee Marvin'in başarısı, yönetmen Silverstein'ın ölçüyü kaçırmamağa dikkat ettiği şakaları ve Jane Fonda, filme eğlendirici ve zengin bir nitelik kazandırıyordu.

ataşesinin elini sıkarken gösteren sahneden sonra yer almakta ve 1941 kışında Kızıl Meydan'da geçmektedir: Perdede Mareşal Timoçenko ile Stalin vardır. Mareşal Timoçenko, önünde sinirli sinirli gidip gelen Stalin'e 'Durum ciddî" demektedir. Dununun neden ciddî olduğunu da filmin görüntülerini açıklıyan spiker şöyle anlatmaktadır: "Evet, durum ciddi. Stalin de şimdi böyle düşünmüyor mu? Oysa şimdi şurada geçit törenine katılan askerlesin başında, haksız yere tasfiyeye uğramış komutanları bulunsaydı durum bambaşka olacaktı. Almanlar, bu komutanların kurşuna dizildiklerini biliyorlardı, bundan da iyice yararlandılar."

Mareşal Jukof da filmin bir başka sahnesinde, 7 ekim 1941'de alelacele nasıl Moskova'ya çağrılıp, gripten yatmakta olan Stalin'in başucuna götürüldüğünü ve Stalin'in Sovyet birliklerinin yenilgisi karşısında kendisine "**Hiç** bir **şey** anlamıyorum. Gidin, durumu yarinde inceleyin" diye **emir** verdiğini anlatmaktadır.

Filmi meydana getirenler, savaşın ilk aylarındaki yenilginin sebepleri arasında, Kızılordu'nun yüksek komuta heyetindeki tasfiyelerin kötü etkisinden başka, Sovyet birliklerinin savaşa iyi hazırlanmamış olmasını, yakın bir Alman **saldırısı** hakkında gelen haberleri Stalin'in şüpheyle karşılayışını göstermektedirler.

Seyirci rekoru

"Evini seviyorsan", geçen yıl tamamlanmış, ama uzun bir süre birçok engelle karşılaşarak beyazperdeye ulaşmakta güçlük çekmişti. Nihayet filmin, Ekim Devriminin 50. yıldönümünde gösterilmesi kararlaştırılmış ve 2 bin kopya çıkarılmıştır. Filmi yapanlar, "Evini seviyorsan"m, Nazi vahşetini gösteren "Sıradan faşizm"in seyirci rekorunu kıracağını ummaktadırlar. "Sıradan faşizm", bir yılda 36 milyon seyirci toplamıştı.

Moskova'da büyük yankılar uyandıran "Evini seviyorsan", öte yandan yapım yönünden de yenilik getirmektedir: "Evini seviyorsan", Kosigin'in iktisadî reform metodlarına uyularak meydana getirilen ilk filmdir. Filmin çevrilmesi için yapılan masraflar daha şimdiden karşılanmıştır ve bundan sonra sağlanacak kazançtan da filmi meydana getirenlere seyirci oranında prim verilecektir.

NİJAT ÖZÖN

Gören GÖZ

GÜL-PERİ yazıyor

Seyirciler daha güzel

Bu yıl yapılan güzellik: yarışması, Günseli Başar'ıri biraz- unutkan olduğunu gösterdi. Güzeller jürisinin değişmez üyelerinden, eski kraliçe Günseli Başar, oyunu kullanmadı, "Bu kadar kusurlu güzellere Avrupa'da Türkiye'yi temsil hakkını vermenin güçiüğü"nden sözetti. Etti ama, cevabını da hemen aldı. Sözünü , esirgemeyen kadınlardan biri sordu:

"— Günseli, senin güzel seçildiğin yıl, jüri üyeleri oylarım kusur aramadan mı verdiler?"

Günseli Başar, yanağın daki Diyarbakır çıbanına, bir bacağının biraz çarpık olmasına rağmen seçildiğini elbette ki unutamaz ama, o zamandan bu yana "perfection"a daha çok önem veriyor!

Jürinin öteki üyelerine gelince: Prof. Kâzım İsmail Gürkan, ressam Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cumhuriyet yazan Burhan Felek, Prof. İsmet Giritli, güzellere oldukça ilginç sorular yönelttiler. Hele Eyüboğlu'nun "Kennedy'i kim öldürdü?" sorusu yalnız kraliçe adayını değil. Maksim salonunu dolduran kalabalığı da uzun uzun düşündürdü.

Kraliçe seçilen Neşe Yazıcıgil, Günseli Başar'm ideal ölçülerine uymuyor, -örneğin gözleri şehla-, ama havalı bir kız. Hale Agaltay'ın seçimini bekleyenler hayal kırıklığına uğrasalar da. mayolu yürüyüşü ve edalı konuşmasıyla jüriyi etkiledi ve kraliçelik koltuğuna oturdu.

Bana sorarsanız, o gecenin asıl güzelleri podyumda değil, seyirciler arasındaydı. Gecenin en çok alkışlanan güzeli. Dünya Kraliçesi Keriman Halis oldu. Eh, ne de olsa, mihrap meselesi, değil mi?

KAZANANLARIN SEVİNCİ

Süt kokulu klüpler

İstanbul klüplerinde viski ve şampanya da içiliyor, mini etekli kızlar "Galesh" ve "Y" parfümü de kullanıyorlar ama, süt kokusu ağır basıyor-Zira bu klüplerde, yaş ortalaması onaltıyı geçmiyor. Klüp 33'de, İstanbul'un 1 numaralı güzel delikanlısı sayılan Ömer Borovalı bile yaşlı kalıyor. Oysa, askerliğini henüz bitirmiş değil! Otuz yaşındakiler çoktan emekliye ayrıldılar.

Klüp 33, bu mevsim, madenî dekoruyla, James Bond filmlerinden bir sahneyi hatırlatıyor. İstanbul'da değil de, uzayda bir klüp gibi...

GEÇ KALAN BALAYI — Şükran Dümer'in soyadı Kefoğlu oldu ama, kocasıyla bir yolculuk yapmağa fırsat bulamadı. Serra ve Şehsuvar Menemencioğlû da öyle, İstanbul'da heryerde beraber görünen bu dörtken, balayı yolculuğunu da beraber yapmağa kararlı. İlk durak Venedik, sonra İtalyan Rivierası. Oradan, şarkılarda adı geçen Portofino köyünde bir-iki gün, sonra Cote d'Azur ve Londra... Serra Menemencioğlu, Londra'da kızı Ayşe Kıcıman'ı görecek, oradan Paris'e geçecek, Fransız gelinini, torununu görecek. Malûm; Serra Menemencioğlû, İstanbul'un en güzel büyükannesi.

Şehsuvar Menemencioğlu'nun kardeşi Reyan Şeh suvaroğlu ise şimdi Hindistan'da, Haydarâbat Prensesi-olan kızı Esra Bereketin yanında. Oradan, dünya turuna çıkacak. Nizam ve Türk eşi de İstanbul'dan geçerek, birkaç hafta için Avrupa'ya gidecekler. Spor sever Nizam, kış sporlarına da çok meraklı, biraz kayak yapacak.

Resimde Şükran Kefoğlu, Prenses Esra Bereket ve Nur Kırcan görülmektedir.

Durul Gence'nin çaldığı "Viski a gogo" klübünde ise çok ışık var. Mamafih, her yıl bir yesin çok sükseli sayıldığı İstanbul'da bu mevsimin en şanslı lokali burası. Klüp üyeleri kendi özel anahtarlarıyla giriyorlar ve arzuladıkları saatlerde en,nefis yemekleri yiyebiliyorlar. Onun için İstanbul'da bir süredir çok eğlence akşamı Viski a gogo'da bitiyor. Play Boy ila Batı Klüpte yaş ortalaması biraz yükseliyor. Ömer Tığrak nişanlısı Esen Çifçi, Faruk Süren, Rahşan ve Tunç Tüfekçi, Ayşe ve Eren Kemahlı, Ayşe Dümer ve Tevfik Dölen, Lâle Akkoyunlu gruplarına en çok buralarda rastlanıyor.

Hararetli ve saygılı

Garip bir tesadüf; İngiltere'nin eski Ankara sefireleri, bu sonbahar, başka nedenlerle İstanbul'a geldiler. Lady Kelly, bir turist grupuyla beraberdi. Lady **Burrows**, şimdi NATO elçisi olan kocasıyla geldi. **Lady** Bowker ise sadece **tatil** yapmağa...

Eski sefireler eski dostlarını görmeyi de ihmal etmediler. **Bu** dostlardan, değişen Türkiye'yi öğrendiler. Elsa Burrows'un, İhsan Çavuşoğlu, Berin Nadi ve Fa**hire Eldem grupuyla yaptığı konuşmadan ne sonuçlar çıkardığı meraka değer. Bu grup Hilton'da yemek yerken, İhsan Çavuşoğlu ile Berin Nadi ayrı uçlarda konuşuyor, birinin fransızca söylediğini öteki ingilizce reddediyordu. Bu kadar hararetli ve bu kadar saygılı bir kadın-**

Geçen sayıdaki soruların cevaplan:

1 — İhsan Gürsan
2 — Dr. Cihat Abaoğlu
S — Feyhan Yumer

Yeni bulmacanın soruları karşı sayfadadır.

lar tartışması az görülmüştür.

Dernekçi kadınlar

İstanbul Tıp Fakülteleri ikileşince, ortaya önemli bir mesele çıktı. Klinik ve hastahaneleri kalkındırmak için kurulan derneğin üyeleri de iki cami arasında kaldılar. Bir karara varılmasını bekliyor. Cerrahpaşa kliniklerinin de gönüllü çalışmalardan, geçen yıl toplanan 1 milyon liradan yararlanmasını istiyorlar.

Geçende, Sosyal Komite toplantısında Aysel Madra, Mesrure Pekim, Nükhet Erenyol ve Yeni köy grupu bu isteği kesin bir şekilde belirttiler ama, henüz bir karara varılamadı. Çünkü, adı İspanyol asillerinin adı kadar uzun olan İÜTFKK Derneğinin çok üyesi, örneğin, Mefkure Şerbetçi, Zübeyde Aktay, Aysel Madra, Mesrure Pekün, Rıza Derviş, Mehire Çizmeci, Tomris Sarper, Yüksel Behlil, Melike Özbek Avrupa'dalar. Bu durumda. Yönetim Kurulunda da, Sosyal Komitede de toplantı yapılamıyor. Üyelerin dönmeleri ve davranışları merakla bekleniyor.

SEÇİME EVLİ GİRİYOR — Nurettin Ok'un, Meclis Başkan vekili olarak, en büyük zaafı bekârlığı idi. Herhangi bir bekâr için normal sayılabilecek yaşantı, şöhret ve protokol merdivenlerinde mesafe almış bir politikacı için zararlı olabilmektedir. Ok için de durum böyleydi. Bu yüzdendir ki Ok, Meclis Başkanlık Divanı seçimine bir hafta kala, bekârlığa veda ediverdi. Gelin, Dışişleri ailesinden, Amerikan Koleji ve Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu Fügen Yücesoy'du. Güzel ve sempatikti. Yabancı dil bilmeyen Ok'un da yabancı dili olacaktı. Ok artık diplomatlarla bile konuşabilecekti. Bulvar Palas'ta yapılan kokteylde, davetlilerin çoğunluğunu politikacılar, Dışişleri Bakanlığı mensupları ve gazeteciler teşkil ediyordu. Arkadaşları, Nurettin Ok'u, isabetli kararından dolayı kutladılar.

İki başlı bir demek

İstanbul'daki Kanserle Savaş Derneği, Libya Kralından okkalı bir bağış aldı. Ondan sonradır ki. Şişhanedeki **yeni** merkezin **yapımı hızlandı.** Betül ve Fazilet Gorbon Kardeşler, Selmin Esi, İnci Erer, Necla Sekban grupu, 250 bin liralık "Kral bağışı"nın -sevinciyle daha hızlı bir çalışma temposuna girdi. Ama, bu derneğin garip bir durumu var: Yönetim Kuruluyla Sosyal Komite birçok konuda görüşbirliğine varamı - yor, iki başlı kartala benziyorlar. Örneğin Sosyal Komite, doktorların, gönüllü çalışması için çabalıyor, ötekilerse ücretli doktorda ısrar ediyorlar. Oysa Doçent Behput Çevanşir ve arkadaşları, kanserli hastalara gönüllü bakmayı kabul etmişlerdi. Kısmet İpekçi'nin desteğiyle sinemalarda bedava yapılabilecek kanser propagandasını da ille bir reklâm şirketi aracılığıyla yapmak istemişler. Bu iki başlılık neden acaba?

1 — İstanbul sosyetesinde çok beğenilen, çayım Markiz'de içen, evlenmeye hiç niyetli görünmeyen değerli hukukçumuz kimdir?

2 — Başkent sosyetesinde bir zamanlar Rita Hayworth'a benzetilen, sefireliği reddeden kızıl taçlı kadın kimdir?

Politikacıdan illallah!

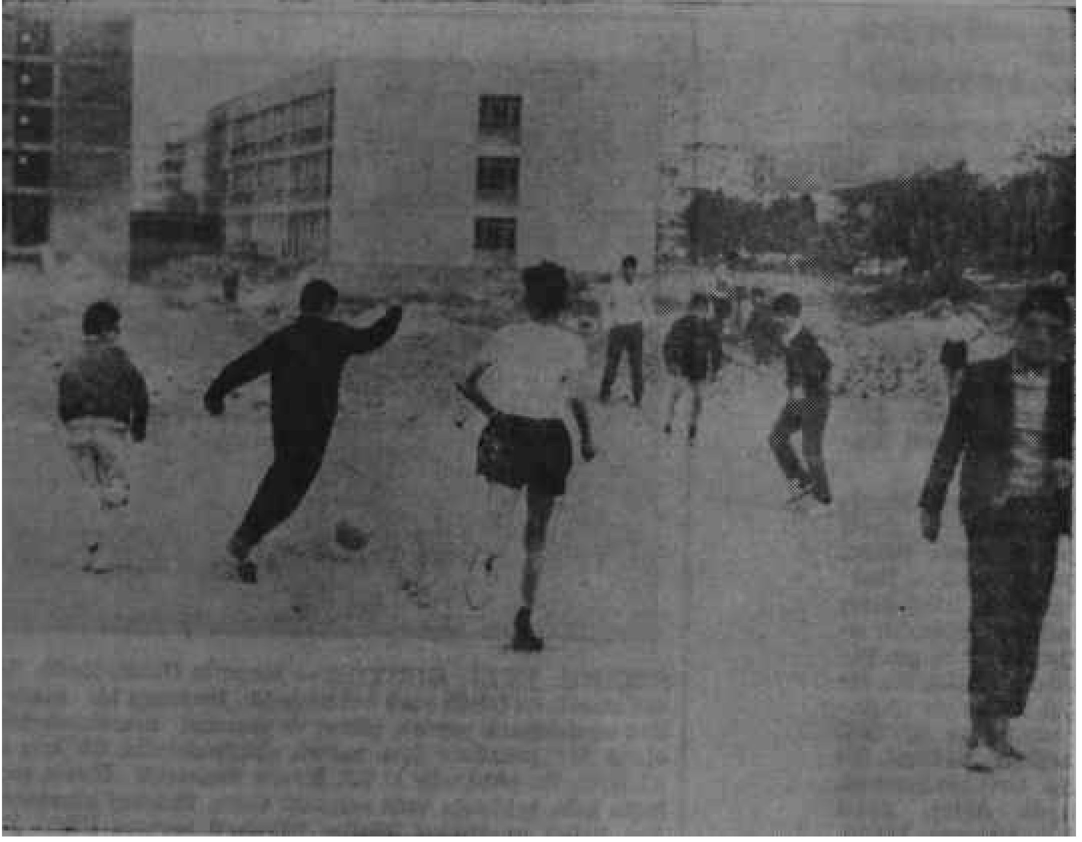
Fatin Rüştü Zorlu'nun güzel kızı Sevin Yener, babasının acısını hiç **bir** şekilde unutamaz. Ama, şu "mezar hikâyesi"nin politikacılara konu olmasından hoşlanmıyor. Tiyatro galalarında ve geçenlerde Fitaş sinemasındaki güzeller geçidinde rastladığı arkadaşlarına dert yanıyordu.

Zorlu'nun kardeşi **Rıfkı Zorlu** da politikadan mümkün olduğu kadar uzak kalmak istiyor ama, bazı çevreler, nedense, ölülerin yakınlarını rahat bırakmamaktan pek **haz** duyuyorlar.

Tülin Okan'ın Tunalı Hilmi caddesindeki "Tülin Müzik Resim ve Zerafet Okulu", bîr kokteylle açıldı, çalışmalarına başladı ve hemen de meyvasını verdi Kokteyl akşamı, Ayşe Akman adındaki Öğrenci,

"— Kursa katılmadan önce yürümesini bilmezdim. Ama aldığım bilgiler yüzünden şimdi çok alımlı yürüdüğümü sanıyorum" diyordu.

Ruh hastalıkları doktoru Nejat Candanın "tüm modeller ruhî balomdan formunda" şeklinde bir de fetva verdiği kokteylde, Ankara'nın tanınmış kişileri vardı.

BÎR ARSA BULABİLİP DE TOP OYNAYAN ÇOCUKLAR
Spor tesislerine 320 milyon lira harcandığı düşünülürse...

SPOR -TOTO ve TESİSLER

Sirk **sporunun "Altın** yumurtlayan tavuk"u Spor - Totonun **altı** yıl içinde 1 milyar liraya yakın gelir sağladığı ve bu gelirden 3 2 0 milyon liranın spor tesisleri için Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne verildiği açıklandı. **Spor - Totonun** kabulünden önce, Beden Terbiyesi **Genel** Müdürlüğünün bu imkânları kazanacağım kimse, düşünde bile görmemişti. Küçük bir bütçe ile **Türk** sporunu yönetenler, Türkiye'nin spor alanındaki gerileyişini tesis yetersizliğine bağla yan demeçler verirlerdi.

Demeçler, Spor - Totonun gelirleriyle birlikte hemen değişti. Ali Sami Yen Stadı açıldı, "Türk sporu beklenen tesise kavuşuyor" denildi; Fenerbahçe **Stadının** temeli atıldı, "dev bir tesis **daha** kazanılıyor" şeklinde demeç verildi Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa ve öteki illerimizin çoğunda daha bunlar gibi birçok spor tesisinin temeli atıldı veya hizmete açıldı!

Ama, Spor - Totonun altın yumurtalarıyla yapılan tesisler bile **Türk** sporunu gerilemekten kurtaramadı. Bugün, spor ilgilileri yine eski demeçlerine döndüler. Yine spor yetersizliğinden sözedilmekte, yine gençliğin spor yapamamasından yakınılmaktadır.

Küçük bir **inceleme**

Türk sporunun yöneticileri, sporumuzdaki kalkınmayı sağlamak amacıyla bugüne dek birçok defa geziye çıktılar. Bunların içinde en önemlisi, şüphesiz ki. Batı Almanya'ya yapılan geziydi. Batı Almanya'nın spor tesislerini, spor kuruluşlarım, spor yönetimini inceleyen yetkililerimiz, oradan yüklenip getirdikleri "Altın Plân"la, beklenen yeniliği gerçekleştirebileceklerini iddia ettiler. Aradan yine yıllar geçti Hiçbir şey değişmedi. Durmadan spor tesisi yapılıyordu, fakat hiçbiri yeterli değildi.

Spor-Totonun bu imkânlarına rağmen Türk sporu neden gelişmedi?

Bugün herkes, bu soruyu soruyor.

Yapılan incelemeler, gerçeği aydınlığa çıkaracak niteliktedir. Sporun içinden yetişmiş bir spor adamı olan, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu üyesi Talât Akgül şöyle demektedir:

"— Türkiye'de halkın spor yapmasına imkân hazırlanmamaktadır. Milyonlarca kişi sporda seyirci

durumundadır. Tesisler halk için değil, spor yapan belirli bir zümre içindir. Yatırımlar, seyir sporuna verilecek büyük tesislere ayrılmıştır."

Talât Akgül'ün bu sözleri, gerçeğin veciz bir ifadesidir.

Spor-Totodan elde edilen gelirle bugüne dek yapılan yatırımların incelenmesi, bu iddiayı doğrulayacaktır. Birinci beş yıllık plân döneminde, Spor-Toto gelirlerinden 195 milyon 605 liralık yatırım yapılmıştır. 1963 yılındaki 49 milyon liranın yüzde 72.2'si, 1964 yılındaki 30 milyon liranın yüzde 74.3'ü, 1965 yılındaki 25 milyon liranın yüzde 95.6'sı, 1966 yılındaki 41 milyon liranın yüzde 77.2'si, 1967 yılındaki 50 milyon liranın da yüzde 78.1'i seyir sporları için harcanmıştır. Bu rakamlar, Türkiye'de, halkın spor yapmasından çok, sporu seyretmesi amacı güdüldüğünü ortaya koymaktadır. Çünkü, seyir sporları amacıyla yapılan bu tesislerden her yurttaşın spor yapmak için yararlanması imkânsızdır. Eskiden, arsalardan sistemli şekilde kurtarılmak istenilen küçükler, gençler, bugün, top kovalayacak arsa bile bulamamaktadırlar.

NACİ ERTEZ

FUTBOL

Antrenör enflâsyonu

Futbol Federasyonunun geçen sezon açtığı futbol antrenör kursunu bitirip diploma alanlardan genç bir antrenör,

"— **Biz,** çamurdan birer bebeğiz" dedi.

Sonra ekledi;

"— Çamurdan bebek yapan, 'ekmeğini vermedikten sonra, yap yap koy kenara demiş. Biz de bu durumda değil miyiz?"

Genç antrenör, futbol piyasasını, Yugoslav futbolculardan sonra Yugoslav futbol antrenörlerinin do durmasından, Birinci Türkiye Ligi takımlarından sonra İkinci ve üçüncü Türkiye Ligi takımlarının Yugoslav antrenör özentisi peşinde koşmasından yakmıyordu.

Birinci Türkiye Liginde yer alan takımlardan yedisinin -bunlar Beşiktaş, Vefa, Altay, Altınordu, Demirspor, Hacettepe ve Eskişehirspor'dur- çalıştırıcısı Yugoslavdır. İkinci ve Üçüncü Türkiye Ligindeki takımlarda görev yapan antrenörlerin sayısı da az sayılamaz.

Sadece bu genç antrenör değil, görev yapan antrenörlerin hemen hepsi, piyasayı bir anda Yugoslav antrenörlerin sarmasından şikâyetçidirler. İstedikleri, Futbol Federasyonunun, klüplerdeki bu özentiye son vermesidir. Bu konuda, bazı antrenörler, Türkiye Futbol Antrenör ve Monitörleri Cemiyetine başvuracaklarını açıkladılar. Bu cemiyetin sorumluluğunu taşıyan kişilerin de Yugoslav antrenörlerin aleyhinde bulunmaları sebebiyle önümüzdeki günlerde Yugoslav antrenörlere karşı bir kampanya açılması beklenilebilir. Çünkü, futbol piyasasında bugün, açıkta bekleyen birçok antrenör bulunmaktadır. Futbol Federasyonunun bütün kurslarına katılmış olan dünün ünlü futbol antrenörleri bile, görev bulamamışlardır. Naci Özkaya, Coşkun Ozan, Necdet Erdem gibi, büyük takımları çalıştırmış antrenörler şu anda boştadırlar. Bunların yanında, kursta başarı göstermiş, fakat bir klüple anlaşamamış birçok genç antrenör daha vardır. Bu bakımdan, Türkiye Futbol Antrenör ve Monitörleri Cemiyetinin yabancı antrenörler aleyhine girişeceği mücadele hayli ilgi toplayacaktır.

NACİ — COŞKUN — BASRİ — NECDET
Boş bekleyen yerli mallar.

"Bul karayı, al parayı" oyunu

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne Ulvi Yenal'in atanması sonucu spor işlerinden ister - istemez uzaklaşan ve sporla İlişkisi sadece Spor-Toto Müdürlüğünden ibaret kalan Rauf Meleksoy, kendisinin veya yakınlarının hârika bir buluşu sayesinde, son günlerin en çok dikkati çeken spor adamı olup çıktı. Bir-iki ay öncesine kadar demeçlerine, resimlerine ve Spor-Toto ile ilgili haberlere fazlaca yüzvermeyen gazetelerde hergün yeni bir resmi, yeni bir demeci -hem de sekiz sütun üzerinden!- arz-ı endam eder oldu.

"Ne sihirdir, ne keramet?" diye merak edenler, bu cafcaflı yayının arkasında minicik bir formül buldular: Bu yıla kadar sadece gazeteler arasında bir spor - toto tahmin yarışması yapan Spor - Toto, gazeteler için yeni bir yarışma düzenlemişti. Gazetelerin spor sayfalarında yer alacak haberler, hergün, Spor - Totodaki görevliler tarafından, sütun ve uzunluklarına göre değerlendirilecek, sezon sonunda en çok puan aldığı tespit edilen gazeteler, Spor-Totonun ödülüne lâyık görüleceklerdi.

İşte, "hârika buluş" buydu ve spor basınında Rauf Meleksoy sevgisi böyle başladı!

RAUF MELEKSOY
Kalbe giden yol keseden geçer

SPORCULAR

Tunus'tan bir şifre var

Akdeniz Oyunlarının ardından Türkiye Millî Olimpiyat Komitesinin aldığı karar spor âlemini karıştırmışken Tunus'tan Dışişleri Bakanlığına gelen bir şifrenin açıklanması ateşin üzerine dökülmüş benzin yerine geçti.

Bu, Tunus Büyük Elçisi Kâmuran Acet tarafından gönderilmiş bir rapordu.

Kâmuran Acet, Akdeniz Oyunlarının kapanışından dört gün sonra ve Milli Olimpiyat Kurulu toplanmadan günlerce önce Dışişleri Bakanlığına gönderdiği raporda, başta boksör ve basketbolcularımız olmak üzere, sporcularımızın genel likle iyi intiba bıraktıklarım yazmış, ancak bazı güreşçilerin ve ozellikle Sırrı Acar'ın hareketlerinin Tunus'ta iyi karşılanmadığım belirtmiştir. Tunus Büyük Elçisinin raporuyla Türkiye Millî Olimpiyat Kurulunun kararlan birbirini tutmaktadır. Millî Olimpiyat Kurulu, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından açıklanmayan bu raporu bastırarak dağıtmak kararındadır. Ayrıca, Türk sporunun başında bulunan ve bu olaylarla kişilikleri ve spora olan bağları iyice ortaya çıkan sorumlularla da mücadeleye hazırlanmaktadır. Bu amaçla bir kitap çıkarılacaktır. Kitapta, Olimpiyat Kurulunun kuruluşu ve bugüne dek nasıl çalıştığı ele alınacak, Akdeniz Oyunlarıyla ilgili açıklamalar yapılacaktır.

ATLETİZM

Dünyanın en iyi koşu hayvanı!

Adı, Smith'dir. Zencidir. Koştuğu zaman âdeta kaymaktadır. Bu yüzden kendisine "Jet Tommy" demektedirler.

Jet Tommy, Amerikalıların son yıllarda lanse ettikleri zenci atletlerin başında gelmektedir. 1944 yılında Tekses'ta doğmuş, oniki çocuklu yoksul bir aile içinde büyümüştür.

Tommy Smith, okumasını ve koşmasını aynı zamanda öğrendi. San Jose devlet okulunda kültürünü ve koşu yeteneğini geliştirdi. Dört yıllık üniversite öğrenimini başarıyla bitirdiği zaman hem öğretmen, hem olimpiyat şampiyonu olmuştu.

Antrenörü, Tommy Smith için, "Hayatımda gördüğüm en iyi koşu hayvanı" demektedir. Sebep: Jet Tommy'nin her denileni ses çıkarmadan yapması, hergün kilometrelerce koşarak antrenörünü hayrette bırakmasıdır.

Dokuz tane 4 x 110 dünya rekoru, 200 metre ve 440 yarda rekorlarının egalesi. İşte, Jet Tommy'nin şimdiye kadar yaptıkları...

Bunlar arasında en parlağı, geçen yıl 19.5 saniyede koştuğu 220 yarda -201.08 metre- dir. Bu rekorla Jet Tommy, tarihin kaydettiği en hızlı insan olmuştur. Tommy'nin hızı, saatte 37.139; kendisinden sonra gelen Bob Hayes'inki ise 36.194 kilometredir.

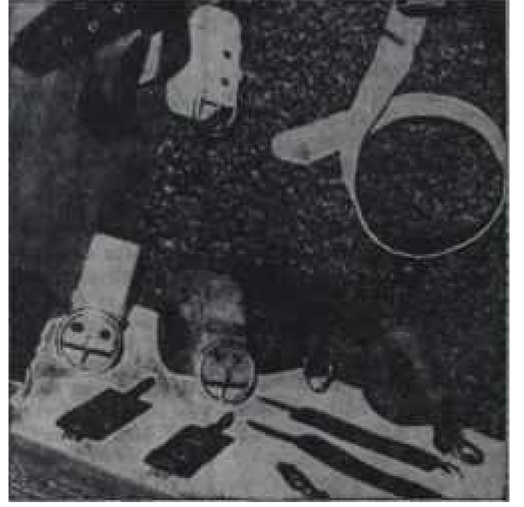
"Hız koşuları" adı verilen mesafelerin hepsinin rekortmeni olması için bugün, Tommy'nin, yalnız 100 metre ve 110 yarda rekorlarını kırması yetecektir. Kendisi için "400 metreyi 4 x 11 saniyede koşacak ilk insan" denilmektedir. Tommy'nin bu mesafedeki derecesi, şimdilik, 44.5 saniyedir. Yani 4 x 11'den yarım saniye fazla... Tommy, bu rekoru da kıracağına inanmaktadır. San Jose'de, bürosunun kapısına iğnelenmiş bir tabelâda şunlar yazılıdır: "Bir rekor, bir son değil, ancak bir etaptır."

BAYANLAR, KOCALARINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?

Sallanan iskemle artık büyükbabaların veya ninelerin değil, evine döndükten sonra terliklerini giyip gazetesini rahat şekilde okumak isteyen kocaların da hoşuna giden bir eşya olmuştur»

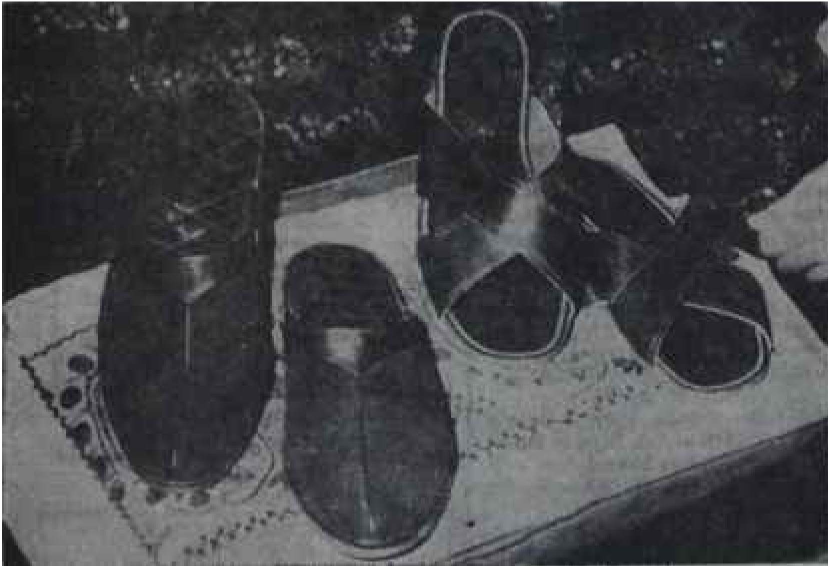
— İstanbul'da Nişantaşı'ndaki Ayhan Mobilya'da sallanan hasır iskemle. Fiyatı: 1250 lira. Fazla pahalı.

Kemer ve kayışlar eski gösterişsiz hâllerinden çıkmışlardır. Kemerler ve tokaları büyümüş, renkleri daha modernleşmiştir.

— İstanbul'da Beyoğlu'ndaki Hakan mağazasında antilop kemer. Yuvarlak tokalı. Siyah ve kahverengi. Fi: 45 lira.

— Aynı mağazada geniş saat kayışı. Antilop ve deri Fiyatı: 20 lira.

Terlikler de, eski bilinen şekillerini değiştirmiş giyim eşyaları arasındadır. Sark tipi terlikler yerlerini batılı erkeklerin giydiği terliklere bırakmışlardır ve "şıpıdık terlik" diye bilinenleri kay bölmüştür. Bunların yanında sandal biçimi terlikler de daha havadar olmaları itibariyle ilgi çekmektedirler.

— İstanbul'da Beyoğlu'ndaki Muzaffer mağazasında kahverengi süet terlik. Fiyatı: 75 lira.

— Aynı mağazada, sandal biçimi terlikler. Bordo, siyah ve kahverengi olarak. Fiyatı: 60 lira

Sveter, faydalı giyim eşyaların dan bilidir.

— İstanbul'da Nişantaşı'nda, Dilberler mağazasında Yıldız Triko'nun "Lambs wool" koyu gri sveterleri. Kısa kollusunun fiyatı: 80 lira. Uzun kollusununda 95 lira.

SERGİLER

Gencay'ın
İstanbul'daki
sergisi

Gencay, 1967 ocak ayında Ankara'da sergilediği son çalışmalarını İstanbul Türk - Alman Kültür Merkezi Galerisinde de sergiledi. Sanatçı, bir yandan, sürekli bir gelişme; içinde olan resim dünyâsını tuvalleriyle gerçekleştirirken bir yandan da seramik ve cam. seramik çalışmaları yapmış. Bütün bu çalışmalarıyla. Galeride yepyeni bir sergileme rahatlığı göze çarpıyor.

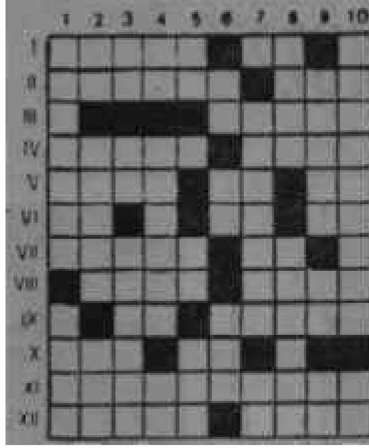
Özellikle Birleşik Amerika'da sürdürülen ve "Op Art" denilen bu yolda ressam Gencay, seramik ve cam seramik çalışmalarının dışındaki geriklerinde (gerik =tuval, gerilmiş, gergef örneği), kuru bir çizgi ve renk dünyasından kurtulmuş, yeni bir içtenlik, kişiyi hemen kavrayıveren bir havaya ulaşmıştır. Op'çuların, yeni ışık titreşimleriyle "gözü yanıltma", "aldatma" ve "şaşırtma" olarak ele aldıkları bu tarz çalışma, Gencay'da; yağlıboya, seramik ve seramik cam işleriyle birlikte, geleneklerimizin bir bağlantısı halinde ortaya çıkmıştır. Batıda ünlü örnekleri bulunan noktacı bir teknik, Gencay'da, minyatür dünyâmızın yüzeyci katılığını da birleştiriyor. Gencay'ın kendine özgü havası da zaten buradan geliyor.

Üstüste konulan renklerin, bu bindirmelerin güzel, çizgisel uyumu, yeni bir ışık dalgası olarak yeni tadlardâ getiriyor. Sanatçının, gözün yanılması demek olan optikten yararlanan veya o teknikten hareket eden bu resimleriyle daha önceki çalışmaları arasında da yakından bir ilginin bulunması, onun kolaya kaçmadığını da göstermektedir.

Gencay, perspektif bozmayı, iki obje arasındaki ilintiyi, seramik ve cam seramik çalışmalarında da ha da belirgin duruma ulaştırıyor. Böylece, göz boncuklarının doğal sunuluşuyla bölgesel tadın en içtenini ve bize yaklaşığını da elde etmiş oluyor. Ayrıca, plâstik anlatısının gücünü ispat eden seçkin ör nekleriyle de, kendi kaynaklarımızın araştırılmasında tutulacak yollardan birini gösteriyor.

GÜLTEKİN ELİBAL

BULMACA

Soldan sağa. — I. Mısırlıların batırdığı İsrail gemisi. Canı yanan önce öyle bağırır, — II. Kendi ifadesince eşkıyalıktan gelen yeni diplomatımızın adı. Bir Türk boyu. — III. Öğretmenlere uygulanan yeni yönetim sistemi. - IV. İşler öyle olunca ona muhakkak şeytanın karıştığı söylenir. Çorba içilir. — V. Bir sayı. Bir takı. İskambilde birlilere, politikada şıpın işi Başbakan olanlara derler. — VI. Üç buuddan biri. Zamanın en kısa aralığı. İktidar için belâlı fakültenin remzi. — VII. Karanlıktan korkanların söylediği. Bir nota. — VIII. Zaman ölçer. Bir yalvarma sözcüğü — IX. İki sessiz harfi Tersi Doğu Pakistan'da, bir şehir. — X. Eşyaları oralarından tutarız. Politikacının kul kurban olduğu şey. — XI, Birleşmiş. Milletlerin aklı başında bir yetkilisi. Körükörüne direnmek.

Yakardan aşağıya. — 1. Şoförlere soruluyor ama politikacılara sorulmuyor. Dağlarca'nın eserlerinden biri. — 2. Bir hayret sözcüğü. Dünyamızdan bir şeyler sıçrattığımız ilk gezegen. Onun ölümü arpadan olacak. — 3.Ortasına a gelince sonuna elif ister. Tersi bir harfin okunuşu. Eskimiş bir dans. — 4. Eşekler öyle bağırır. Politikacıların radyodan duymaktan korktukları bir hitap. — 5. İki sessiz harf. Bir emir. Hayvanın yediği. — 6. Yakında, evlenen Meclis başkan vekillerinden birinin soyadı. Bir şart eki. Sonu özlemle beklenen şey. — 7. Güçsüz yazarların yaptıkları — 8. Vatandaş yine öyle kaldı. Sade vatandaşın bulamadığı şey. — 9. Eski hukuk düsturlarından biri. İktidar partisinin borazancılığını yapan bir kuruluşun remzi. — 10. Onun bir adı da 007'dir.

Geçen sayıdaki bulmacanın çözülmüş şekli:

Soldan sağa: Hamam, Müze — Asayiş, Nal — Sıkıntı, MP — Ara, Sapa — S S. Sı. Er — Do. Oy. Nara — İkâmet, Kes — S, Og. Sı — Çimento — Erat, Oho — Ra, Er. Od.

Yukardan aşağıya: Hasan Dinçer — Asır, Ok, İran — Makas, Asma — Ayı, Som. Etek — Mini, Ye — Şt, Toto — Isın. Go Hom —- Ün, Ak, Oda — Zamperest — El parası, Che,

akis

Sayı : 3. Cilt : I» Yıl : 14 (30.X.1967)

Haftalık Aktüalite Dergisi

Rüzgârlı Sok. 15 — Ankara

Telefon : 11 89 92 (Yazı İş. Md.)
10 73 82 (İstihbarat)'
10 61 96 (İdare)

Posta Kutusu 582 — Ankara

SAHİBÎ :
AKİS Neşriyat Ltd. Ortaklığı adına
METİN TOKER

Yazı İşlerinden sorumlu
Genel Yayın Müdürü :
KURTUL ALTUĞ

YAZI KURULU :
Günay Akarsu, Jale Candan, Güneri Civaoğlu. Uygun Dürer. Gültekin Elibal Teoman Erel, Naci Ertez, Yılmaz Gümüşbaş. Faruk Güvenç. Hüseyin Korkmazgil, İlhan K. Mimaroğlu, Salih Neftçi, Nijat Özön. Gül-Peri, İlhami Soysal, Giovanni Scognamillo, T. Kemâl. Cemalettin Ünlü

RESSAM :
Cemil Ünlütürk

FOTOĞRAF :
Ozan Sağdıç. Dinçer Olcay, Alyat Burç. Erdoğan Veral, T.H.A.

KLÎŞE :
Doğan Klişe Atelyesi

OFSET BASKILAR :
Doğuş Ltd. Ortaklığı

AKÎS Basın Ahlâk Yasasına
uymayı taahhüt etmiştir

ABONE ŞARTLARI :

3 aylık (12 sâyı) 15.00 T.L.
6 aylık (25 sayı) 30.00 T.L.
1 yıllık (52 sayı) 6000 T.L.
Tabancı memleketler için posta ücreti eklenir. — Geçmiş sayılar için iki misli fiyat uygulanır

İLÂN ŞARTLARI:

4 renkli ofset ilanlar :	4.000 T.L.
Siyah-beyaz ofset ilânlar :	2.000 T.L.
İç **tam sayfalar** :	1.500 T.L.
İç çift sütunlar :	1.000T.L,
İç yarım sayfalar :	750 T.L.
İç tek sütunlar :	**500 T.L.**

DİZİ VE TERTİP :
Rüzgârlı Matbaa — Ankara

BASILDIĞI YER :
Hürriyet Matbaası — Ankara

BASILDIĞI TARİH :
27 Ekim 1967

Müessese Müdürü :
TACETTİN TEZER

PURO

tuvalet sabunları

